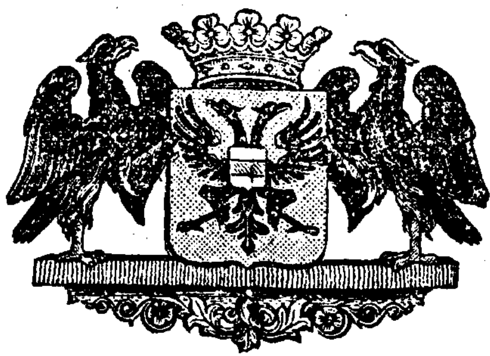
Jaargang 107. Dingsdag, 21 November 1848. No. 93.

GRONINGER COURANT.

ALGEMEEN DAGBLAD VOOR DE STAD GRONINGEN EN OMMELANDEN.

Bij deze Courant behoort een Bijvoegsel.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 13 November.

Ook de afgevaardigde van het Duitsche Parlement *J. Fröbel* is bij standregt, door een' krijgsraad schuldig verklaard aan gewapenden tegenstand tegen de krijgsmagt van den constitutionelen Keizer, en te dier zake veroordeeld tot *de straf des doods met de koord.* Uithoofde van verzachtende omstandigheden, heeft echter de bevelvoerende generaal, prins *Windischgrätz*, zich genoopt gevonden, om hem niet alleen de straf des doods kwijt te schelden, maar onvoorwaardelijk te begenadigen.

[Den 15den is *Julius Fröbel*, dien het gelukt was uit Weenen te ontvlugten, te Dresden aangekomen.]

Verder is alhier openbaar aangekondigd, dat twee personen, in Russisch Polen geboren, en de edele *v. Sternau*, van Weenen, bij standregt veroordeeld, zijn doodgeschoten.

— *Messenhauser*, die zich vrijwillig voor den krijgsraad stelde, is veroordeeld tot twintig jaren vestingstraf.

— De teregtstelling van den ongelukkigen *Blum* schijnt men slechts als een *coup d'état* te moeten beschouwen, eene berekende staatkunde, waardoor men het Frankforter parlement wil verloochenen. Men wil zich klaarblijkelijk van Duitschland losrukken, om slechts eene Oostenrijksch-Slavonische monarchie te vormen.

— De Weener-Courant geeft een officiëel overzigt, dat een deficit van 60 *millioenen* openbaart. — Dit is gemaakt in *elf* maanden!

Van den 14den. Aan de versterking der stad wordt met ijver gewerkt. De afzendingen van troepen naar Hongarije duren voort. Het eerste legercorps, onder bevel van *Jellachich*, zal heden nog aftrekken. De veldmaarschalk *Windischgrätz* zal zich ook weldra naar Hongarije begeven.

Na het vertrek der troepen blijven hier echter nog 16 bataljons infanterie, 10 eskadrons kavallerie en 36 stukken geschut over.

— In Slavonië is de landstorm in massa opgestaan, om tegen de Magyaren te velde te trekken.

BRESLAU, 13 November.

— In eene algemeene vergadering van de studenten op gisteren is besloten, dat de tegenwoordige omstandigheden het hun tot pligt maakten zich te wapenen. Reeds heeft het corps zich gewapend, en den student *Baretzky* tot opperbevelhebber gekozen.

BERLIJN, 14 November.

Behalve de nieuwe minister van justitie *Rintelen*, hebben ook de hoogleeraar *Walter* van Bonn, en de bekende publicist Dr. *A. Sommer* het regt der Regering, uit een constitutioneel oogpunt beschouwd, in het breede verdedigd.

— De voormalige president der Nationale Vergadering, *Grabow*, is door den Koning wel degelijk ontvangen. Bij deze audiëntie moeten zeer belangwekkende bijzonderheden voorgevallen zijn, welke het onderwerp van aller gesprekken uitmaken. Onder anderen moet de Koning tot hem gezegd hebben: „*Ik weet, dat mijne kroon op het spel staat; doch ik heb niet minder stellig besloten, om niet toe te geven.*"

— De policie-president heeft bekend gemaakt, dat de termijn, tot de aflevering der wapenen van de burgerwacht, voor het laatst verlengd is tot heden namiddag 5 uur.

Men beweert, dat 135 geweren zijn afgeleverd, anderen zeggen 2000. Het is altijd nog weinig, daar de burgerwacht 60,000 strijders telt.

Door de reeds medegedeelde bekendmaking van den generaal *Wrangel* is thans ook de vrijheid van de drukpers gevallen [te weten: in naam] en is de censuur op onbepaalden tijd weder ingevoerd [als boven]. — Alle letterkundigen hebben [nameijk] hun woord van eer gegeven, geene letter meer onder censuur te zullen schrijven en aan eene deputatie van letterkundigen heeft de policie-president verklaard, dat *hij* de les betreffende verordening van generaal *Wrangel* voor *onwettig* houdt, en dat hij *geene* censuur zou invoeren. [Zulke daadzaken bewijzen het best den zonderlingen en onhoudbaren toestand, waarin Berlijn zich bevindt.]

— Te 2 uur heeft de Nat. Vergadering eene zitting gehouden op het stadshuis; er waren 239 leden tegenwoordig.

Er wordt besloten, dat de Nationale Vergadering Berlijn niet zal verlaten, dat zij zoo dikwijls mogelijk zal bijeenkomen, maar dat er geen bureau zal zijn gedurende de staking der zittingen. De zitting wordt te 3½ uur opgeheven en tot morgen geadjourneerd.

— De heer *Puttkammer*, geëmploijeerde bij het ministerie van binnenl. zaken, heeft den heer *Unruh* gevraagd, of hij eene voorstellen tot bemiddeling wilde doen. De heer *Unruh* heeft geantwoord, „dat de heer *Manteuffel* [minister van binnenlandsche zaken] verdiende opgehangen te worden."

Men gelooft in sommige kringen, dat de Koning de vergadering zal ontbinden [?], opdat het land door nieuwe verkiezingen uitspraak moge doen. De bemoeijenis van de troepen heeft zich tot dusver bepaald tot het afrukken der plakkaten en tot het arresteren der jongens, die ze verkochten.

(*Het vervolg der Nieuwstijdingen, enz. in het Bijvoegsel.*)

De *Staats-Courant* van Vrijdag, den 17den November, behelst het verslag van den Raad der tijdelijke ministers aan Z. M. den Koning, dd. 13den dezer, betrekkelijk de in onze staats-instellingen in te voeren bezuinigingen.

Den hoofdinhoud van dat verslag laten wij hier volgen:

Na met den meesten ernst de vraag te hebben overwogen of al de negen departementen van algemeen bestuur behooren te blijven bestaan en zóó te bestaan als zij thans zijn ingerigt, en meer bepaald, of de beide departementen der Eeredienst al dan niet zullen in stand gehouden worden, zijn de ministers, na rijp overleg, tot het resultaat gekomen, die vraag bevestigend te beantwoorden: 1) omdat men daardoor den Raad van ministers van twee leden berooven zoude in een oogenblik, waarin het parlementaire veld voor de ministers zoo aanmerkelijk zal worden uitgebreid; 2) omdat daardoor het ministerie van binnenl. zaken te veel met werk zou worden overladen; 3) omdat daardoor het godsdienstige gevoel van velen in den lande zou worden geschokt. De suppressie van het ministerie van justitie is meermalen ter sprake gebragt, maar minder doelmatig voorgekomen en in de tegenwoordige omstandigheden als geenszins aan te raden beschouwd.

Om verschillende bij het rapport uiteengezette redenen was alzoo de Raad van ministers eenparig van oordeel, den Koning te moeten adviseren tot het behoud der inrigting van de onderscheidene departementen op den bestaanden voet.

Alsnu overgaande tot de behandeling der onderscheidene hoofdstukken van de staatsbegrooting, begint het verslag met het IIde, omdat het Iste hoofdstuk, sommen bevattende bij de Grondwet geregeld, niet valt in de termen van het onderzoek.

HOOFDSTUK II. *Hooge Collegiën van Staat en het Kabinet des Konings.*

Het is de volkomene overtuiging van den Raad van ministers, dat de *Raad van State* met minder personeel zeer goed zal kunnen voldoen aan de verwachtingen, welke zijne instandhouding deden aanraden; de ministers nemen alzoo de vrijheid den Koning voor te stellen, dat collegie in te rigten als volgt: 1 vice-president, ad *f* 8,000; 6 leden ad *f* 5,000 ieder, *f* 30,000; 1 secretaris *f* 3,500; 1 referendaris *f* 2,000; 1 commies *f* 1,350; 1 klerk *f* 870; 2 boden (kamerbewaarder en bode) *f* 1,500; aan schrijfloonen *f* 130; te zamen *f* 47,350. De tegenwoordige inrigting op de staatsbegrooting uitgetrokken zijnde ter somma van *f* 86,112, zoude hierop eene besparing te verkrijgen zijn van *f* 38,762.

De ministers gelooven, dat, zonder dat de contrôle en het toezigt van de *Algemeene Rekenkamer* zou behoeven te verminderen, het getal der leden op vijf, in plaats van op zeven, zou kunnen worden bepaald, nadat de wet, den werkkring der Rekenkamer regelende, zal zijn tot stand gebragt; de vermindering van twee leden zal eene besparing van *f* 8,000 ten gevolge hebben.

De Kanselarij der beide Orden zou, volgens het oordeel der ministers, geheel kunnen worden gemist, bijaldien de Koning mogt goedvinden deze instelling als een op zich zelf staand collegie te supprimeren, en te voegen bij het departement van buitenlandsche zaken, ten gevolge waarvan de minister van dat departement tevens de functiën van kanselier der beide orden zoude waarnemen; dit zoude eene besparing aanbrengen van *f* 5,850.

Op het IIde hoofdstuk zou in alles bezuinigd worden *f* 52,712.

HOOFDSTUK III. *Buitenlandsche Zaken.* Op de begrooting van dit departement komen twee posten voor, welke steeds de bijzondere aandacht getrokken hebben bij de beoordeeling dier begrooting, te weten: de bezoldiging van de gezantschappen en die der consulaten, welke te zamen meer dan ⅔ der bedoelde begrooting bedragen.

Bij het onderzoek der uitgaven van dit departement zal men zich voor het tegenwoordige bepalen tot de beide gemelde posten, als zijnde de eenige, welke voor alsnog stof tot vereenvoudiging en bezuiniging aanbieden. De verminderingen op de salarissen der gezanten zou bestaan voor België *f* 1000, Engeland *f* 4000, Frankrijk *f* 10,000, Oostenrijk *f* 7000, Pruissen *f* 7000 en Rusland *f* 1000. De gezant te Frankfort zou echter eene verhooging van *f* 2000 erlangen. De missiën in Baden, Wurtemberg en Beijeren, kostende *f* 17,000, worden ingetrokken. De gezant te Rome zou *f* 1000 minder ontvangen. Daar de overige gezanten reeds de bezoldiging van zaakgelastigden genieten, kon men daaromtrent geene bezuiniging maken. Omtrent de consulaten zou voorloopig eene som van *f* 11,200 bezuinigd worden, door de vermindering der traktementen van de consuls te Rio-Janeiro, Caraccas, Smirna, Marocco, Tunis en intrekking der consulaten te Elseneur en Teneriffe. De bezuinigingen, op het departement van buitenlandsche zaken gebragt, zouden alzoo *f* 51,200 bedragen.

HOOFDSTUK IV. *Justitie.* Al de elf provinciale geregtshoven met toebehooren en ten minste dertien arrondissements-regtbanken zullen ophouden te bestaan. Aan de kantongeregten, de overblijvende regtbanken (voortaan raden van justitie) en den Hoogen Raad zal, dien ten gevolge, eene geheel gewijzigde inrigting moeten worden gegeven.

Het verslag geeft vooreerst van de wijze van vereenvoudiging eene korte schets en nadat verder daarin de beginselen zijn uiteengezet, waarop die vereenvoudiging zou vastgesteld kunnen worden, wordt het personeel, dat die beginselen in toepassing brengen moet, nader beschouwt, en vermeent men, behoudens wijziging en nadere toelichting, vast te kunnen stellen:

Dat in de bestaande kanton-geregten geene verandering behoeft te komen: maar de griffiers eeniglijk behoeven te worden geroepen, om met den kanton-regter in strafzaken regt te spreken.

Geheel anders is het met de regtbanken.

Deze, regtsprekende met *drie* leden in burgerlijke zaken, met *vier* leden in kleine strafzaken, en met *zès* leden in groote strafzaken, hebben daarbij nog behoefte aan minstens twee regters-commissarissen.

Zij verkrijgen een uitgestrekter regtsgebied en meerder aanzien.

Zij zullen uit grooter personeel dan thans moeten worden zamengesteld.

In groote trekken zal men daarvan ook hier eene schets geven.

In verreweg de meeste provinciën zullen slechts twee dergelijke regtbanken (welke men liefst den naam gaf van *Raden van justitie*, in overeenstemming met den titel van den *Hoogen Raad*), in de provinciën Utrecht en Drenthe slechts ééne dergelijke regtbank of *Justitieraad* behoeven te bestaan.

Buiten Amsterdam en Rotterdam, waar gewis zulke Justitieraden zullen gevestigd zijn, zal een personeel van *één president*, *één vicepresident* en *acht leden*, met *drie suppléant-regters* wel voldoende zijn om zamen te stellen: *vooreerst*: eene civile regtbank van drie leden, zitting houdende drie malen 's weeks; *ten tweede*: eene correctionele regtbank van vier leden, zitting houdende twee of drie malen 's weeks, en *ten derde*: eene criminele regtbank van zes leden, zitting houdende eens per week; benevens *twee regters-commissarissen*, daar dezelfde leden, die ten correctionnele zitten en ten civile, de criminele kamer kunnen uitmaken.

Wanneer men nu bij deze regtbanken voegt *een officier* of *procureur des konings* en *twee substituten* of *advokaten des konings*, zal het personeel voldoende zijn voor de behoeften.

Te Amsterdam en misschien ook in Rotterdam, zullen welligt meer civile en correctionnele kamers worden vereischt, even als eene versterking van het openbaar ministerie en der regters-commissarissen.

De Hooge Raad zal ten gevolge van deze geheele inrigting ook eene andere huishoudelijke inrigting moeten ondergaan. Hij zal moeten zijn zamengesteld uit *twee* kamers voor burgerlijke regtszaken, tevens bestemd om te oordeelen over die zaken, welke ter eerster instantie aan de bijzondere jurisdictie van dien Raad zijn opgedragen. Het Hoog Geregtshof vóór 1838, dat *twee burgerlijke kamers*, zitting houdende twee of driemalen 's weeks, telde, heeft genoegzaam bewezen, dat deze voldoende zijn ter afdoening der burgerlijke zaken.

Voorts *twee* kamers van cassatie, tusschen welke verdeeld zijn alle criminele en andere cassatien.

Daar in appel tevens het factum en regtspunt moet worden uitgemaakt, zal het noodig zijn, dat de Hooge Raad ten civile minstens *met vijf leden* regt spreke. Maar, daar in cassatie het alleen betreft de beslissing van een regtspunt en de Hooge Raad in cassatie het factum moet aannemen, zoo als dat in de vonnissen staat uitgedrukt, is het volstrekt onnoodig daartoe een groot aantal regters bijeen te roepen, maar is het misschien meer raadzaam, tot vestiging der jurisprudentie, dit aan weinigen op te dragen; en zal het voldoende zijn in die kamers van cassatie meer dan *drie leden* te roepen.

Wanneer op dezen voet de Hooge Raad wordt ingerigt, zal het personeel met niet meer dan *drie leden* en *eenen advocaat-generaal* behoeven te worden vermeerderd."

Het verslag betoogt daarop dat, naast deze regterlijke instelling, eene aanmerkelijke vereenvoudiging in de regtspleging behoort te worden ingevoerd en vermeldt dienaangaande eenige punten waarna het aldus vervolgt:

De resultaten van dit geheele stelsel zullen zijn, *dat al de elf hoven* met toebehooren, uit het raderwerk der regterlijke instellingen worden geligt.

Dat ten minste *dertien* arrondissements-regtbanken insgelijks zullen ophouden te bestaan.

Deze laatste suppressie zal echter, wanneer men in aanmerking neemt de uitgebreidheid, welke de nieuwe regtbanken of raden van justitie zullen verkrijgen, geene eigenlijke bezuiniging daarstellen, maar het is te verwachten, dat in die suppressie eene compensatie zal worden gevonden voor de meerdere kosten der raden van justitie.

Maar daarentegen mag men aannemen, dat, na aftrek van ongeveer *veertig à vijftig duizend gulden* (*f* 40,000 à *f* 50,000), voor de uitbreiding van den Hoogen Raad, en onvoorziene uitgaven bij de raden van justitie, de som van *driemaal honderd zevenenzestig duizend achthonderd gulden* (*f* 367,800) thans uitgetrokken, voor de provinciale hoven, plus minus *tienduizend achthonderd gulden* (*f* 10,800) voor hunne deurwaarders zal zijn uitgespaard. Er wordt hier voorzigtigheidshalve gezwegen van nog een post van *f* 11,600 bureaukosten der geregtshoven, omdat deze som ter gemoetkoming der kantonregters en der justitie-raden noodig kan zijn.

Voorts is het waarschijnlijk, dat de nieuwe instelling ook van gunstigen invloed op de justitie-kosten zal zijn, en zelfs op de kosten der gevangenissen zal terugwerken.

In eene bezuiniging, die plaats heeft door vereenvoudiging, vindt men steeds voordeelige resultaten, waaraan zelfs bij het ontwerpen der vereenvoudiging niet was gedacht.

Intusschen mag hier niet worden verzwegen, dat, zoo men in den tegenwoordigen tijd bij het ontwerpen van een vereenvoudigd staatsbestuur niet op personen mag zien, maar men zich als het ware in de toekomst moet verplaatsen, van de andere zijde, de tegenwoordige regering niet onbillijk mag zijn jegens hen, die zij vroeger tot regterlijke betrekkingen had geroepen.

Thans, nu er zich een nieuw tijdperk voor Nederland opent, nu de ingezetenen zullen geroepen worden om plaatselijk hunne bestuurders te kiezen en zich landelijk te doen vertegenwoordigen, zal meer en meer op vereenvoudiging worden aangedrongen, en zal die meer en meer moeten worden betracht, en moet een ieder doordrongen worden van de bewustheid, dat hij in zijn eigen krachten en in zijn eigen middelen, bronnen van ontwikkeling moet zoeken, en dat het vooruitzigt om in openbare betrekkingen een middel van bestaan te vinden, zoo gering is geworden, dat niemand daarop meer met eenige zekerheid zal kunnen rekenen.

Thans mag en moet de Regering zich niet afvragen: welke uitkomsten zullen de nieuwe instellingen voor sommigen hebben, maar welke uitkomsten zullen zij hebben voor het algemeen?

Het is met dit denkbeeld voor oogen, dat men hier in het justitiewezen wil afbreken en opbouwen.

Het is dit denkbeeld, waarvan de Regering in alle takken van bestuur moet doordrongen zijn.

Zij mag niet vragen, welk nadeel zullen eenige weinigen daardoor oogenblikkelijk ondervinden!

Maar zij moet zien op de toekomst, en zich afvragen, welke beladgrijke verminderingen van uitgaven zullen er na maanden en jaren, uit dit vereenvoudigd stelsel voortvloeijen?

Het land vergaat niet; het mag door geene regering als door een vruchtgebruiker van het oogenblik, worden bestuurd.

Maar des echter behoort men billijk te zijn, en moet er gezorgd worden voor hen, die uit hunne betrekking worden gestoten, omdat het slechts eene tijdelijke opoffering voor den staat is.

Het is daarom, dat de bezuiniging die hier in het justitiewezen met eene groote mate van zekerheid wordt geschat op *driemaal honderd en twintigduizend gulden* (320,000), en welke kan aangroeijen door verminderingen op de gevangenissen en op de geregtskosten tot misschien *een half millioen*, aanvankelijk het eerste jaar welligt slechts anderhalve ton gouds zal bedragen, indien men namelijk aan de uitvallende ambtenaren twee derden hunner bezoldiging toekent. Maar van maand tot maand, en van jaar tot jaar zal die som toenemen, en zal telkens een geringer cijfer op de begrooting kunnen worden gebragt."

Ook de post van scherpregters zal eene aanzienlijke vermindering kunnen ondergaan. De slotsom is, dat de bezuiniging door vereenvoudiging op dit departement slechts een uitvloeisel van nieuwe wetten zijn kon, weshalve den Koning wordt voorgesteld, den minister van justitie te magtigen, om zich twee der zake kundige mannen tijdelijk te assumeren, om zoodanige wijzigingen in de bestaande wetten te ontwerpen, als tot de gewenschte vereenvoudigingen noodzakelijk zullen zijn, en op gelijke wijze twee speciaal-deskundigen te raadplegen, ten einde te beramen de wijze, waarop de regtsmagt en het regtswezen voor het krijgsvolk en de schutterijen zullen behooren te worden geregeld.

HOOFDSTUK V. *Binnenl. zaken.* Dit hoofdstuk zou geene aanzienlijke vermindering kunnen ondergaan, daar de grondwet de provinciën en gemeenten en beider besturen handhaaft. Intusschen zoude kunnen worden bezuinigd: 1) *f* 4000 door den post van opperhoutvester in te trekken en dien op te dragen aan den minister van justitie; 2) *f* 10,000 door het pensioneren van de beide raden-adviseurs; 3) *f* 6000 op het personeel der ambtenaren van het ministerie; 4) *f* 52,630, door het personeel te verminderen van de collegiën der Gedeputeerde Staten en door het opheffen der betrekkingen van districts-commissarissen in Noord-Braband, Gelderland, Limburg en gedeeltelijk in Zeeland; 5). *f* 17,000 door eene nieuwe organisatie van de dienst van den waterstaat; 6). *f* 787 door de ontbinding der commissie ter uitroeijing van het konijn; 7) *f* 6400 door intrekking der functiën van inspecteuren der latijnsche scholen; 8). *f* 70,000 door *vernietiging van eene der hoogescholen*, of door *verdeeling der faculteiten* onder dezelve, of door *verandering van inrigting*; 9). *f* 4000 door vermindering van de toelagen van school-onderwijzers-gezelschappen; 10). *f* 6000 door vermindering van het subsidie aan het K. N. Instituut; 11). *f* 5,000 door intrekking van premiën ter betaling van octrooiregten, enz; 12). *f* 56,100 door intrekking der traktementen, reiskosten, enz., van de ambtenaren der opperhoutvesterij. Op het departement van binnenl. zaken zou alzoo eene som van *f* 237,917 bespaard kunnen worden. In dat gedeelte van het verslag komt ook het voorstel voor, om de academie te

Delft te vereenigen met die te Breda, en ook deze laatste inrigting op een' minder kostbaren voet in te rigten.

HOOFDSTUK VI en VII. *Hervormde en Roomsch Catholijke Eeredienst.* Op in het verslag uitvoerig uiteengezette gronden, wordt omtrent deze departementen voorgesteld al de sommen te behouden, welke op de begrootingen dier departementen staan uitgetrokken, met uitzondering alleen van *f* 33,445.34½ voor onderstandsgelden tot opbouw of herstel van kerken en pastorijen, en van *f* 39,000, ten behoeve van kerkelijke gemeenten en kerkfabrijken, onder voorbehoud nogtans, om, in enkele gevallen van buitengewonen aard, hieromtrent jaarlijks speciale voordragten te doen.

HOOFDSTUK VIII. *Marine.* Op dit departement wordt voorgesteld, 1). op te heffen de rijks-werf te Rotterdam met den daarbij behoorenden stoomzaagmolen; 2) te vereenigen het magazijn van levensmiddelen te Delftshaven met dat te Amsterdam; 3). over te brengen het depôt van het korps mariniers naar Vlissingen of Willemsoord, met wegvalling van het geheele etablissement te Rotterdam. Het bedrag der aldus verkregen bezuiniging kan voor alsnog niet opgegeven worden.

HOOFDSTUK IX. *Financiën.* Omtrent dit departement zou de tegenwoordige organisatie van het bestuur der belastingen vereenvoudigd kunnen worden, en wel door een aantal vereenvoudigingen in alle onderdeelen. Afschaffing van overbodige ambten is daar noodig. Het behoud van het collegie van raden en generaal-meesteren der munt wordt niet noodzakelijk geacht; ook de administratie van den waarborg der gouden en zilveren werken zou vereenvoudigd kunnen worden. Op dit departement zou vooreerst eene som van *f* 120,000 bezuinigd kunnen worden.

HOOFDSTUK X. *Oorlog.* Dit departement zal eene reorganisatie ondergaan, al dadelijk door het opheffen der onderscheidene afdeelingen bij het departement. Als verdere bezuiniging wordt voorgesteld: 1) het slechten van alle vestingwerken aan den IJssel; 2) *f* 18,000 op de kosten van het departement; 3) *f* 20,000 op de onderscheidene staven, enz.; 4) *f* 400,000 op de infanterie, door die te verminderen met 2 depôt compagniën, enz.; 5) *f* 320,000 op de kavallerie, door opheffing van een regiment, enz.; 6) *f* 150,000 op de artillerie, door op te heffen eene compagnie rijdende, eene compagnie veld- en 2 compagniën vesting-artill.; 7) *f* 30,000 door vermindering in den staf van de genie, enz.; 8) *f* 18,000 door vermindering der remonte; 9) *f* 6,600 door mindere kostbaarheid der militaire academie; 10) *f* 34,700 door vermindering op de geneesk. dienst; 11) *f* 74,000 door vermindering van het materieël der artillerie; 12) *f* 100,000 door verm. van het materieël der genie; 13) *f* 50,000 op het materieël der artillerie. 14) *f* 47,700 op het materieel der genie, alzoo eene bezuiniging uitmakende van *f* 1,269,000. Verdere bezuinigingen en vereenvoudigingen worden ook nog in dit verslag toegezegd en voorgesteld.

[Bij hoofdstuk X (*Oorlog*) komt in het verslag ook het volgende voor, dat onze stad meer in het bijzonder betreft, „dat zal worden onderzocht, en daarop het oordeel van alle deskundigen, als op een *nationaal vraagpunt*, zal worden ingeroepen, in hoeverre andere vestingen zouden kunnen worden geslecht, en meer bepaaldelijk, of dit het geval zou mogen zijn met de vestingen op ons oostelijk frontier, *vooral Delfzijl en Groningen*."]

HOOFDSTUK XI. *Koloniën.* Behalve eene vermindering van ambtelijk personeel, weten de ministers geene dadelijke bezuiniging op het hoofdstuk *Koloniën* aan te wijzen. Zij meenen echter, dat, zoo er op het hoofdstuk zelf geene bezuiniging te vinden is, er echter door het departement van koloniën zeer belangrijke bezuinigingen kunnen worden en reeds worden daargesteld, die, ofschoon niet op een der hoofdstukken van de staatsbegrooting voorkomende, echter ten voordeele van 's Rijks schatkist zijn, en, uit dat oogpunt beschouwd, niet onopgemerkt moeten blijven, wanneer er van in te voeren bezuinigingen de rede is. Zoo heeft men, door reeds vroeger in overweging genomen en alsnu bepaalde vermindering op de kosten van overbrenging der koloniale producten voor het jaar 1849, bezuinigingen bedongen, die op verscheidene tonnen gouds kunnen worden geschat, en met nog andere voorgestelde besparingen van uitgaven ten voordeele der koloniale remise-rekening komende, daardoor eene vermeerdering van het koloniaal batig slot zullen opleveren, dat op de Nederlandsche staatsbegrooting wordt overgebragt en waardoor in het groot nadeel der thans lagere prijzen van de koloniale producten, die hier te lande worden te gelde gemaakt, ten minste eenigzins zal worden te gemoet gekomen.

De slotsom dezer gezamentlijke bezuinigingen en vereenvoudigingen zal minstens *f* 2,000,000 bedragen, welke som, hiervan houden de ministers zich overtuigd, in het vervolg van tijd voor uitbreiding vatbaar is.

Ten slotte merken de ministers aan, dat de pensioenen van alle ambtenaren de geldmiddelen van den Staat allerbelangrijkst drukken; zij willen wel niet aan verkregen regten te kort doen, maar gelooven evenwel, dat deze aangelegenheid het onderwerp eener bepaalde nauwgezette overweging zal behooren uit te maken.

Het slot van het verslag luidt als volgt: „Hiermede, Sire! gelooven wij te hebben voldaan aan den last van Uwe Majesteit. Wij hebben naar onze overtuiging getracht aan te wijzen, waar en hoe door vereenvoudiging bezuiniging zoude te verkrijgen zijn, waaraan de natie zoo groote behoefte heeft.

„Niet onmiddellijk, wij herhalen het, zullen al deze uitkomsten te verkrijgen zijn, maar al dadelijk kunnen ze worden voorbereid.

„Onze taak echter is, naar onze meening, thans ten einde gebragt, en mogt Uwe Majesteit zich kunnen vereenigen met de grondslagen door ons voorgesteld, dan is ons bescheiden oordeel, *dat een definitief ministerie* door Uwe Majesteit, *met het oog op die grondslagen*, benoemd, al dadelijk tot aanvankelijke uitvoering zoude behooren op te treden en het gebouw te voltooijen, waarvan de fondamenten thans aanwezig zijn te achten en waartoe de bouwstoffen voorhanden zijn."

Aan den voet vindt men deze verklaring des Konings:

„Wij hebben met belangstelling kennis genomen van uw rapport van den 13den dezer, en kunnen Ons over het geheel met de strekking daarvan, bij het bestaan der noodzakelijkheid van te bezuinigen, wel vereenigen.

„Wij achten het intusschen doeltreffend, zoo om het aangenomen stelsel van openbaarheid in Regeringszaken, als in verband met de mededeeling, welke op den 13den Mei dezes jaars, met onze voorkennis, in de Vergadering van de Tweede Kamer der Staten-Generaal is geschied, dat ook dit Verslag worde openbaar gemaakt, en wij verleenen hiertoe bij deze onze magtiging."

Ingezonden Stukken.

Aan Jkr. *Mr.* ONNO JOOST QUINTUS.

GRONINGEN, 14 November 1848.

Hoog Welgeboren Heer!

Uwe korte mededeeling in de Groninger Courant van heden is in meer dan één opzigt van groot, vooral van groot openbaar, belang.

De Dames, door u genoemd en geroemd, achten het zich tot hooge eer, dat hare bemoeijenissen, hoe gering ook in hare eigene oogen, iemand van uwe jaren en uw aanzien schijnen te hebben bewogen, om openlijk van zijne volkslievendheid te doen blijken. Ik kan u verzekeren, dat ook zij voor vervroegde Soepuitdeeling, waarvan Gij spreekt, werkzaam zijn geweest en nog zijn; terwijl het *mij* niet voegt, te zeggen, wie sedert lang hier ter stede op uitdeeling van verwarmde spijs op de armenscholen aangedrongen heeft, en zich in de aanvankelijke verwezenlijking van dien wensch zoo zeer als iemand heeft verheugd.

De Diakenen van alle Gezindheden, het eerwaardige Oud-Diakenen-gezelschap *der Hervormde Gemeente* alhier in het bijzonder, zullen zich voorzeker mede met uwe aanbeveling zeer gesticht gevoelen.

Dan dit alles was voor U slechts een aanloop tot een' grooten sprong.

Een man als Gij, van bekende bedacht- en behoedzaamheid, van lange en rijpe levenservaring, die den financiëlen toestand des Vaderlands, de wederwaardigheden in onze Oost-Indische bezittingen, de stoornis in handel en alle bedrijf, het wankelende vertrouwen, ten gevolge der maatschappelijke aardbevingen onzer dagen, de dagelijksche behoeften, die de voorziening in de toekomst vordert, inziet en erkent, drukt openlijk zijn gevoelen uit, dat er eenige hoop bestaat, om *door middel van bezuiniging*, eenmaal ALLE accijnsen hier te lande afgeschaft te zien.

Zie! dit geeft den burger moed!

En wij zullen hem dien moed niet ontnemen. Want uw gezag kan ook bij hem dan nog blijven gelden, wanneer hij met ons van meening mogt zijn, dat, zoo al die menigte millioenen, welke de Rijks- en Gemeente-accijnsen jaarlijks opbrengen (de eerste alleen bedragen tusschen 19 en 20 millioenen), zonder bankbreuk, onregt of verdierlijking der Maatschappij, *bezuinigd* mogten kunnen worden, dan nog in het algemeene belang, en opdat ieder het zijne geve aan hetgeen des Staats is, niet alle *accijnsen* zouden moeten worden afgeschaft.

Ik weet het; de *stedelijke* octrooijen maken de verwezenlijking van het beginsel: vrijheid, d. i. hier gelijkheid, van binnenlandsch verkeer, welke eene der hoofdvoorwaarden voor algemeene welvaart is, onmogelijk; zij verleiden tot sluikhandel, en de onberekenbare reeks van rampen, die deze in zijnen schoot voert; zij voeden eene slechte huishouding der Gemeente. „Zij werden zoo vele binnenlandsche tolliniën, waaraan men gaarne eene beschermende strekking gegeven zoude hebben, als men zulks maar had vermogt." (SLOET, *Tijdschrift*, IV, 274.) En menige stad bedelde b.v. om garnizoenen, waarvoor kostbare kazernen werden gebouwd, terwijl het geld daarvoor aan de poorten wederom moest afgevraagd worden. Wij zeggen het den Heer GREVELINK na (*Tijdschrift ter Bevordering van Nijverheid*, 1848, bl. 596): „Het is inderdaad onbegrijpelijk, hoe het stelsel van uitsluiting *en van accijnsen* bij de *gemeenten* tot die schromelijke hoogte heeft kunnen opklimmen; *zelfs in steden, waar men moest veronderstellen, dat meerdere bekwaamheid het deel der regenten was.* Het onvrije territoir des rijks zag men ook bij de gemeenten strengelijk toegepast; waardoor zij als in zoo vele kleine staatjes werden herschapen, en waardoor hare grenzen, als die des rijks, werden bewaakt, als tegen vijanden." Nog veel sterker drukt zich GOGEL (*Memoriën*, bl. 84), uit, die onder anderen ook op Amsterdam verwijst, en hoe daar de zaken toegaan: schoon hij, bl. 96, toch in zijn eigen stelsel den accijns, zelfs als stedelijke belasting, niet verwerpt, in verband met jaarlijksche omslagen en zonder bemoeijing der stedelijke regeringen met de invordering. Te verwonderen is het dus niet, dat de heer SLOET, die zich mede op VAN HOGENDORP beroept (*Tijdschrift* I, 119), de octrooijen der steden door een hoofdgeld geheel wil doen vervangen. Schoon wij de mogelijkheid hiervan in deze dagen niet helder inzien, en niet versmaden, 't geen THIERS in zijne *Histoire du Consulat et de l'Empire* (Bruss. Uitg. bij MELINE, 1845, Vol. I, p. 716), over de afschaffing der accijnsen, tijdens de omwenteling, en hare weder invoering onder NAPOLÉON, en dezer dagen in zijn werk: *de la propriété*, over de geschiedenis der stedelijke accijnsen in Frankrijk aangemerkt heeft (1): zoo is het onbetwistbaar, dat zonder kennis van Staathuishoudkunde en naleving harer lessen geene stad goed kan bestuurd worden, naar vermogen kan bloeijen.

Doch al deze bedenkingen betreffen slechts de stedelijke accijnsen en hunne verhouding tot de landsbelastingen. De accijnsen, ook door u alleen bedoeld, welke bestaan uit regten op het verbruik van zekere waren, (schoon zij tevens ontegenzeggelijk op de voortbrenging drukken) zijn, zegt de heer ACKERSDIJCK, (in het Tijdschrift van WTTEWAALL, *Bijdrage tot de Staathuishoudkunde en Statistiek*, 1837, I, 306) de geschiktste, om in de behoeften van den Staat te voorzien, *en wanneer zij goed worden gekozen*, de minst drukkende. Als de wakkere GOGEL, wien LOOTS (*Gedichten*, Deel I, bl 177 en volg.) naar waarheid heeft gehuldigd, in zijne *Memoriën*, bl. 56 en volg., hevig, gelijk hij pleegt, ook tegen de accijnsen uitvaart, dan is het tegen die, welke bij den invoer betaald moeten worden, die den groothandel dooden, vooral tegen die, op de koffij, suiker en potasch gelegd; niet om de ellendige belasting, welke de consumtie dezer waren verduurt; dit bezwaar beteekent in zijn oog weinig; dan is het tegen de formalieteiten, de ophoudingen, de belemmeringen, waaronder elk gebukt gaat, die met zulke ongelukkige belastingen iets gemeen heeft. Over dit laatste is mede veel waars gezegd in het voortreffelijke artikel in DE GIDS, *de Grondwetsherziening en ons Belastingstelsel*, (Sept. 1848, bl. 345). En daarin komt GOGEL geheel met VAN HOGENDORP overeen, die een verklaard voorstander van de accijnsen is, als onmisbaar in elk regtvaardig belastingstelsel der hedendaagsche Europesche Staten, maar die, gelijk dit behoort, een juist onderscheid maakt tusschen de accijnsen, welke den handel vrij laten, zoo als de belasting op het meel (het gemaal) den graanhandel doet, en die, welke den handel dooden of doen kwijnen, zoo als de koffij: terwijl hij, behoudens zeer enkele uitzonderingen, geene heffing bij den *oorsprong* wil, welke het bedrijf bijna altijd kwelt en knelt, dikwijls worgt, maar bij den *uitslag*. THIERS gaat zoo verre van in de beide aangehaalde werken te beweren, dat de accijnsen zijn *l'impôt des pays avancés en civilisation, tandis que l'impôt direct est celui des pays barbares.* Ook GOGEL neemt in zijn stelsel, (bl. 95) niet minder dan acht landsaccijnsen aan, op turf, steenkolen, wijn, jenever en brandewijn, het geslagt, het zout, de zeep, het gemaal; alle te heffen bij den *uitslag* aan den gebruiker; terwijl hij de *vier* laatsten of een of meer derzelven, slechts bij ongenoegzaamheid der overige, in aanmerking wilde genomen hebben.

Genoeg alzoo, om U te doen zien, hoog welgeboren heer! hoe zeer gij de beoefenaars der Staatshuishoudkunde aan u zoudt verpligten, indien gij uwen verklaarden tegenstand juist *tegen alle accijnsen* met eenige gronden wildet staven. Ieder in den lande, van den Koning en het ministerie af tot den daglooner en schamelen arme toe, zoudt gij daardoor aan u verpligten. Velen kunnen zich zelfs nu nog niet voorstellen, dat de afschaffing van den rijksaccijns op vleesch en gemaal én op zich zelve èn in verbouding van andere belastingen, waartoe *ieder* bijdraagt (geheele ontlasting der lagere klassen leidt in onze maatschappijen tot algemeene verarming), wenschelijk of billijk zijn zou. Ook hieromtrent heeft, huns oordeels, Parijs zeer onlangs waarschuwende lessen gegeven. Zij zijn het eens met den Schrijver in de Gids (bl. 355), dien men voorwaar niet als te gunstig jegens de accijnsen gestemd zal beschouwen: „Men bedenke zich tweemalen, vóór men de millioenen, welke thans de schatkist uit de belasting op gemaal en geslagt verwerft: terwijl het doel, *om langs dezen weg* den gemeenen man op den duur deugdelijker voedsel te verschaffen, onbereikbaar is: grootendeels in de handen van bakkers en slagers spele!" De belasting op de brandstoffen vindt daarentegen in zijne oogen geene genade. Naast deze verlangt bij den zoutaccijns afgeschaft.

Met luider stemme, als uit naam van het dierbare Vaderland en tot uwen eigen' roem, roep ik u op, om in de bijzonderheden te schetsen, hoe al die millioenen zouden *bezuinigd* kunnen worden. Wij zien in de bezuiniging (die gewigtige zaak, waaraan echter het algemeene welzijn en de volksverlichting niet mag opgeofferd worden, 't welk geschieden zal, als men van deze uitdrukking eene *captatio benevolentiae*, een tooverwoord of bezweringsformule der onwetenheid, maakt) slechts een *hulp*middel, om met den heer SLOET te spreken, maar geenszins een *red*middel voor de financiën van den Staat.

„Men moge, zegt de schrandere schrijver in *de Gids*, (bl. 329) er in slagen, door bezuiniging hier, en bekrimping dáár, één, twee of drie millioen op ons budget van uitgaven te besparen. In 's hemels naam, dat men niet veel bezuinige!" Maar ons belastingstelsel moet in de eerste plaats in dien geest worden *herzien* en *hervormd*, dat nooit weder met deze zes woorden van GOGEL kan worden gekarakteriseerd: „ALLES WEEGT OP DE PRODUCEERENDE KLASSE!"

Ik heb reeds te veel van U en de lezers van dit blad gevergd. Jegens hen ben ik welligt onbescheiden geweest, in vergelijking van uw kort vertoog, dat zoo veel omvat. [...] weten nu, dat wij beide overtuigd zijn van het beginsel, „de publieke zaak eischt publieke behandeling." Wij [...] zullen, vlei ik mij, den heer GREVELINK beamen, als hij zegt: „Wij hebben eenen tijd beleefd, zoodanig duister, onverlicht, dat, wanneer men er op uit was geweest, [...] de nijverheid en algemeene welvaart opzettelijk te dooden, men geene meer doelmatige maatregelen van belasting [...] kunnen nemen."

GOGEL, R. J. SCHIMMELPENNINCK, VAN HOGENDORP zouden niet anders hebben gesproken. Ook dit stelsel is nog een treurig overblijfsel der inlijving in Frankrijk [...] vereeniging met België.

Niet onwil, maar diepe onkunde, is de oorzaak van [...] treurigen toestand. Men heeft de wijsheid onzer voortreffelijkste en cordaatste staatsmannen, die de maatschappij dóór en dóór kenden, en bij tijds, zonder ophouden, hebben gewaarschuwd, dwaasheid geacht. Dan eerst bestaat er uitzigt op herstel, wanneer mannen, doordrongen van de groote beginselen der gewigtigste staats- of liever maatschappelijke wetenschap dezer eeuw, welke practisch is als [...] zelve, beheerschenden, of liever bezielenden, invloed [...] erlangen op bestuur van land, koloniën, stad en gemeente.

In zijnen bodem houdt Nederland schatten verborgen, onschatbaar zijn de kapitalen, welke in den aanleg zijner bewoners schuilen, zoo deze slechts opgewekt, door kennis en wil tot nationale kracht en magtig volksvermogen [...] heven wordt. Thans zijn er ook nog hier te lande te [...] ledige hoofden, zelfs in vergelijking met al de ledige handen en woeste gronden.

Deze opmerking betreft met name de algemeene verwaarloozing van de wetenschap *der algemeene welvaart.*

Mogt de herziene Grondwet, welke, onzes inziens, dringend de *maatschappelijke* behoeften te weinig heeft behartigd, tot beoefening van haar en van den toestand (*de statistiek*) [...] lands, alle beschaafde burgers opwekken: dan, maar [...] dan alleen, zoude zij het Vaderland ten zegen strekken.

Ik heb de eer, mij met verschuldigde hoogachting te noemen,

Hoog Welgeboren Heer!

Uw Dienstwilligen Dienaar,

CORNELIS STAR NUMAN.

(1) Hij eindigt met te zeggen: bl. 331, Bruss. Uitg. „Telle est l'histoire de la suppression des impôts indirects en France: la banqueroute d'abord, et l'obligation de les rétablir ensuite. Hij schrijft hare afschaffing toe aan „la révolution, dans sa première innocence."

NOG EEN WOORD

VOOR

HOOFDEN van het GEZIN, en DIENSTBODEN.

Bij het herlezen van het stukje, dat in de beide hier ter stede uitkomende Couranten van den 16den Augustus l.l. gevonden werd, kwam mij voor, dat daarin nog wel opzettelijk melding gemaakt had behooren te worden van iets, dat wel in alle standen der maatschappij, maar toch vooral ook in den dienstbodenstand maar te veel plaats vindt. Ik bedoel het te vroeg en onberaden trouwen, en het zich kleeden en verheffen boven den stand, waarin men verkeert. Over eerstgenoemd kwaad zal ik nu een woord in het midden brengen, terwijl ik op het andere later terug te komen.

Het is zóó, als de betrekking tusschen degenen, die dienen, en die gediend worden, wat nauwer, inniger en hartelijker wordt, gelijk de schrijver van dat stukje zegt, dan over het geheel het geval is, en men wezenlijk belang in elkander stelt, zullen Heeren en Vrouwen ook daarop wat meer letten, maar hadden deze in hetzelve wel opzettelijk opmerkzaam er op gemaakt en verzocht moeten worden, om hunne dienstboden met raad en liefde daar tegen te waarschuwen, omdat het dikwijls voor de maatschappij in het algemeen en voor hen zelve in het bijzonder de treurigste gevolgen heeft. Er is buiten twijfel in sommige opzigten geen onbezorgder leven, dan dat der dienstboden. [...] hetzelve aan allerlei bezwaren en lasten onderworpen, en [...] voorzeker ook geen' gemakkelijke taak, ieder oogenblik anderen diensten te staan, en dat te doen met bescheidenheid, naar [...] en pligt. Maar toch — zij hebben ook vele voorregten boven anderen, en of de levensmiddelen duur en de belastingen drukkend zijn — als dienstboden is hun dit vrij onverschillig. Zij hebben zich daarom niet te bekrimpen, noch even als zoo menigeen angst en kommer te vragen: wat zullen wij eten? wat zullen wij drinken en waarmede zullen wij ons kleeden? zij hebben hun brood, hun loon, hun bed. Maar wordt dit voorregt [...] geene andere te gewagen, in het algemeen genoeg door hen gewaardeerd? Ja, er zijn er, die het grootelijks op prijs stellen, en de meerdere of mindere moeiten en onaangenaamheden, met hunnen stand verbonden, zich liever wat langer getroosten, dan dat zij onberaden een huwelijk aangaan en alle zorgen, die daaraan voortvloeijen, zich willen op den hals halen. Maar er zijn meer — veel meer nog, die toonen, dat zij dat voorregt niet achten, en al spoedig gereed zijn, om er afstand van te doen, zoodra zich eene in hun oog goede gelegenheid daartoe opdoet. Inderdaad, het is treurig op te merken, met hoe veel onberadenheid en ligtzinnigheid, vooral in den dienstbodenstand, huwelijken aangaan van een huwelijk wordt gehandeld, en steller dezes kent er niet weinigen, wier levenslot juist om die onbedachtzaamheid en ligtzinnigheid, waarmede zij hierin te werk gingen, allertreurigst gewaardigd is. En hoe kan dit ook anders? Heeft de man werk en is hij bekwaam in het vak, dat hij uitoefent, is hij geen luiaard, geen dronkaard of speler, maar vlijtig en oppassend, is de vrouw spaarzaam, huishoudelijk en valt het haar gemakkelijk voorregten te ontberen, die zij vroeger als dienstbode genoot, treffen hun geene bijzondere rampen, dan hebben zij rust en kost en kunnen en zullen zij ook nog wat opleggen voor den kwaden dag. Maar met hoe menigeen is dit anders! Hoe velen zijn er niet, die gaan trouwen, zonder uitzigt op een bestaan, en zonder elkander genoegzaam te kennen, om met der gelukkig te kunnen zijn! Hoe velen zijn er niet, die de waarde van het geld niet schijnen te kennen en gedurig ten, dat men de tering naar de nering moet zetten! Hoe velen zijn er niet, die meester willen zijn vóór dat zij hunne leertijd geëindigd hebben, en die pas getrouwd zijnde bazen worden, maar bazen zonder de noodige kennis van hun vak, en om ook veelal zonder werk! En als daar nu nog andere zaken en verkeerdheden bijkomen, als de vrouw niet spaarzaam en huishoudelijk, en de man lui is of dagelijks een gedeelte van het meerdere of mindere verdiensten gebruikt voor jenever, of het noodelooze en schadelijke dingen — kan het dan wel anders, of de onbedachtzaamheid en ligtzinnigheid, waarmede zij in het huwelijk traden, moet de treurigste gevolgen voor hen hebben? En het dan wel anders, of zulk een gezin moet spoedig tot armoede vervallen? en waar armoede ontstaat om zulke redenen, daar werkt alle huisselijk geluk verwoest, en eene wilde deur geopend voor twist en tweedragt, voor kommer en ellende van allen aard. Doch niet enkel voor hen zelve, maar ook voor de maatschappij en de diakeniën zijn de gevolgen dier onbedachtzaamheid en ligtzinnigheid treurig en schadelijk. Deze toch wordt daardoor een behoeftig gezin vermeerderd, en de tijden zijn helaas van dien aard, dat men het als eene schande aanmerkte, eenig armbestuur ten laste te vallen en ondersteund te worden uit fondsen, die van de zoo bestemd zijn voor dezulken, die het niet verdienen of in de omstandigheden huns levens zijn; maar voor behoeftige weduwen en weezen, voor ouden en zieken en hen, die niet meer in staat zijn in hun onderhoud te voorzien. Ouders van dienstboden! houdt dan uwe waarschuwingen, aan uwe kinderen, en prent hun gedurig in het hart, dat zij in de keuze van hem of van haar, aan wien zij zich willen verbinden, met de meeste omzigtigheid moeten te werk gaan, omdat die verbindtenis zulk een' grooten invloed heeft op hun volgend levenslot! Heeren en Vrouwen! werkt hierin met de ouders uwer dienstboden mede, of hebben zij geene ouders meer, bekleedt gij dan hunne plaats, raadt en behandelt hen als uwe kinderen; laat het ook u niet onverschillig zijn, met wie zij verkeeren en aan wie zij zich willen verbinden, maar doet een nauwkeurig onderzoek naar die personen, en waarschuwt hen ernstig en liefde tegen onbedachtzaamheid en ligtzinnigheid in het aangaan van een huwelijk. Zóó toch zult gij u zelven beveiligen, en meer er toe bijdragen, dan het oppervlakkig schijnt, dat gij door aalmoezen en giften doen kunt, om de toenemende armoede tegen te gaan! Zóó zult gij veel kwaads voorkomen, en het getal van ongelukkige huisgezinnen verminderen, dat van [...]

te vermeerderen, en dus een werk verrigten, dat voor u zelven en anderen heilrijke vruchten draagt!

GRONINGEN, 15 November 1848. N. N.

Ingezonden Vragen.

Is het waarheid, dat in Groningen eene vereeniging van Kiezers bestaat, uitsluitend bestaande uit Roomsch-Catholijken?

Zoo ja, zoude het dan niet goed zijn, dat die zich onmiddellijk ontbond?

Zou hierdoor alle argwaan niet zooveel mogelijk worden tegengegaan en verdraagzaamheid bevorderd?

Zoude het in allen gevalle niet goed zijn, dat die in het publiek optrad, en men ten minste wist, wie aan het hoofd stond, en wat men beoogde?

Correspondentie.

Wij hebben van een' *Bestendig lezer* uit Peize een schrijven ontvangen, waarin verzekerd wordt, „dat er te dier plaatse nog geen spoor van de Cholera was voorgekomen," — zoo als in een onzer laatste nommers was medegedeeld in een berigt uit Assen. — Met de opname van dezen korten inhoud gelooven wij aan den wensch des *Bestendigen lezers* te hebben voldaan.

Wij hebben van het Hoogezand een stuk ontvangen, waarin bitter geklaagd wordt over het zoo laat begraven aldaar der aan de Cholera bezweken personen; — zoo zou de heer M. aldaar den 11den dezer aan die ziekte gestorven en eerst den 16den ter aarde besteld zijn. — Dit is de korte inhoud van het artikel; en wij rekenen, dat, indien de daadzaken, daarin vermeld, juist zijn, — hetwelk wij *meenen* te mogen vertrouwen, — dit uittreksel wel reeds voldoende zal zijn, om de aandacht des gemeentebestuurs op deze aangelegenheid nu eens bepaaldelijk te doen vestigen.

Wij hebben verder een artikel ontvangen, waarin, onder anderen, de hooge doelmatigheid en wenschelijkheid wordt aangetoond, „dat de heer VAN HOËVELL, die uit O. I. weldra in het Vaderland zal kunnen zijn teruggekeerd, door een der Groninger kiesdistricten mogt worden benoemd tot lid der Tweede Kamer, aangezien deze zoo bekwame als vrijzinnige man zeer vele bijzondere vereischten voor die betrekking, meer dan iemand anders, in zich vereenigt." — Wij vereenigen ons volgaarne met deze gronden; — maar herinneren eenvoudig aan Art. 91 der nieuwe Grondwet, waarin gezegd wordt: „De leden der Staten Generaal kunnen niet te gelijk zijn....noch geestelijken, noch bedienaren van de godsdienst."

Wij zijn verzocht, namens het bestuur van de vereeniging in het Concerthuis, mede te deelen, dat het berigt, voorkomende in de Groninger Courant van den 17den dezer, no. 92, alsof de heer NAP, namens de commissie der stemgeregtigden, vergaderende in het Concerthuis alhier, verzocht zoude zijn te verklaren, of z.ed. genegen zou zijn, om op nieuw als vertegenwoordiger op te treden, in zoo verre onjuist is, dat de heer NAP wel door één der leden van de commissie persoonlijk tot het geven eener zoodanige verklaring is uitgenoodigd, doch dat deze *geen last* heeft gehad zulks te doen *namens de commissie*. — Het schijnt dus, dat hier een misverstand heeft plaats gehad.

Het artikel van den heer v. B. kan, wegens plaatsgebrek, eerst in het volgende no. worden geplaatst.

ZEETIJDINGEN.

Gepasseerd te Tonningen den 9 Nov., kapit. *Onnes* Johanna Geertruida, van Memel n. Harlingen; *Kroon* Catharina Hendrika, van Wolgast n. Rotterdam; den 10den *de Jonge* Alida Kuijpers, van Anclam n. Rotterdam; den 11den *Broeckema* Maria, van Dantzig n. Oldenburg; *de Jong* Siccolina Hooites, van Lubeck n. Bremen; *Kliphuis* juffer Grietje, van Apenrade n. Amsterdam; *Pruim* Hendrika, van Bremen n. Sleeswijk. — Te Holtenau den 11 Nov., *Prins* Hillegina, van Anclam n. Schiedam; den 12den *Joosten* Hendrika en *Wolthuis* vr. Klasina, beide van Rostock n. Rotterdam; *Teensma* jonge Ype, van Stege n. Amsterdam. — Te Rendsburg den 13 Nov., *Zellinga* Meike, van Straalsund n. Schiedam; *Lucht* Dorothea, van Elbing n. Amsterdam; *Kolk* Dankbaarheid, van Dantzig n. Zaandam.

Binnengekomen te Amsterdam den 15 Nov., kapit. *Timmer* Koophandel en Zeevaart, van Londen; *Duintjer* Catharina en den 16den *Engelsman* Richard, beide van Newcastle. — Te Texel den 16 Nov., *van der Veer* Wilhelmina Frederika, van Hull; den 17den *Carst* Martha Alida, van Cardiff. — In het Vlie den 13 Nov., *Visser* Gesina, van Newcastle; *Onnes* Johanna Geertruida, van Memel; *Blaak* Jantina, van Nordstrand; *Dokter* Maria Geertruida, van Hamburg; den 16den *de Jonge* Hendrika, van Osterrusoer. — Te Helvoet den 15 Nov., *de Boer* Hoop en Verwachting en den 16den *Mulder* de jonge Hendrik, beide van Newcastle; den 17den *Koerts* Juffer Garrelts en *Breeland* Ida Reina, beide van Liverpool. — Te Vlissingen den 14 Nov., *Bekkering* Gesina, van Riga; den 16den *Hansen* Catharina, van Hamburg. — Op de Rivier van Bordeaux den 13 Nov., *Hazewinkel* Lucas Wigcher, van Dantzig. — Te Ostende den 15 Nov., *Bauwens* jonge Jacob, van Londen. — Te Londen den 15 Nov., *Kwint* Johanna, van Groningen; *Schoon* Margaretha, van Leer; den 16den *Brouwer* de Hoop, van Harlingen; *Hangelbroek* Eendragt, *van Sluis* Tjakkiena en *Brouwer* Jantina, alle drie van Groningen. — Te Gravesend den 15 Nov., *Hoekstra* Christina, beide van Groningen. — Te Newhaven den 18 Nov., *Deen* Gesina en *de Vries* de Hoop, beide van Groningen. — Te Ipswich den 15 Nov., *Kwint* vr. Hendrika, van Groningen. — Te Libau den 3 Nov., *Puister* Adriana, van Schiedam; den 6den *Smit* Margina, van Rostock. — Te Livorno den 4 Nov., *Pott* het Vertrouwen, van Amsterdam. — Te Bridlington den 14 Nov., *Scherpbier* Jantina Frouwina, van Rotterdam n. Newcastle. — Te Hull den 12 Nov., *de Jonge* Mina, van Amsterdam; den 14den *de Boer* Paulina, van Rotterdam. — Te Lynn den 14 Nov., *Puister* Nijverheid, van Greifswald. — Te Harwich den 14 Nov., *Twist* vr. Hendrika, van Groningen; dezelve is naar Ipswich verzeild. — Te Kiel den 13 Nov., *van Sluis* Broederliefde, van Newcastle. — Te Antwerpen den 15 Nov., *van Duinen* Goede Hoop, van Dordrecht. — Bij Deal den 13 Nov., *Kramer* Margaretha Ida, van Rotterdam n. Batavia. — Te Liverpool den 13 Nov., *de Groot* Johanna Maria, *Huisman* Onrust en *van der Baan* Johanna, alle drie van Dublin. — Te Hartlepool den 11 Nov., *Klein* Antje, van Woodbridge. — Te Kroonstad den 6 Nov., *de Haan* Aleida Aleida, van Amsterdam. — Te Bolderaa den 2 Nov., *Smit* Margaretha Maria Amalia, van Groningen. — Te Pillau den 7 Nov., *Hoff* Hermanna Jacoba, van Delfzijl; *van der Wijck* Fortuna, van Sunderland. — Te Swinemunde den 6 Nov., *Steffens* Concordia, van Rotterdam; den 9den *Naatje* Jan Hero, van Amsterdam. — Te Hamburg den 13 Nov., *Visser* Tietje, van Harderwijk; op de Elve *Duintjer* Catharina Frederika, van Memel. — Te Bremerhaven den 12 Nov., *Post* Afina, van Newcastle; *Gauthier* Catharina, van Koningsbergen; den 13den *Broekema* Maria, van Dantzig; *de Jong* Sikkolina Hooites, van Lubeck.

Binnengekomen te Helvoet den 18 Nov., kapit. *Boomgaard* Antje Witsenborg, van Nantes; *Brakke* Hillechiena, van Rouaan; *Klunder* Johannes Linthorst, van Liverpool. — Te Londen den 17 Nov., *Hoekstra* Christina, van Groningen. — Te Ipswich den 13 Nov., *de Vries* de Hoop, van Groningen. — Te Sutton Wash den 15 Nov., *de Boer* vr. Lumina, van Groningen. — Te Hamburg den 15 Nov., *Duintjer* Catharina Frederika, van Memel.

In lading te Newyork den 26 Oct., kapit. *Smit* Maria Magdalena, voor Rotterdam. — Te Londen den 13 Nov., *Goosens* Onderneming, voor Amsterdam. — Te Liverpool den 14 Nov., *van der Baan* Johanna, voor Rotterdam en Amsterdam.

Zeilklaar te Newyork den 25 Oct., kapit. *van der Wall* Anna Maria, naar Amsterdam. — Te Gothenburg den 6 Nov., *de Jonge* Jantina Engelina, naar Frankrijk. — Te Kroonstad den 6 Nov., *Pronk* Jantina Alida en *Jaski* Alida Theodora, beide naar Amsterdam. — Te Koningsbergen den 10 Nov., *Potjer* Titia, naar Amsterdam.

Vertrokken van Amsterdam den 16 Nov., kapit. *Westerbrink* Alkanna Hendrika en *Dijk* Maria, beide naar Hamburg; den 17den *de Weerd* de Flecken Jouwer, naar Genua. — Van St. Valery sur Somme den 8 Nov., *Polter* de 2 Broeders en *Brouwer* Aurora, beide naar Bordeaux. — Van Liverpool den 12 Nov., *Klunder* Johannes Linthorst en den 14den *Plukker* Hendrika, beide naar Rotterdam. — Van Bolderaa den 3 Nov., *Flik* vr. Johanna, *Legger* Jezelina en *Scherpbier* Goede Verwachting, alle drie naar Elseneur. — Van Sunderland den 12 Nov., *Pinksterboer* Curacao, naar Kaap Verdey en Suriname. — Van Swinemunde den 10 Nov., *Hazewinkel* Roelf Giezen, naar Amsterdam; den 14den *Douwes* Eendragt, naar Rendsburg. — Van Hamburg den 11 Nov., *Knoop* vr. Ikina, naar Amsterdam; *Niezen* Margaretha, naar Groningen; *Valk* de 3 Gebroeders, naar Makkum; den 12den *Ploeg* vr. Renske, naar Amsterdam; den 15den *de Jonge* Annagina, naar Rostock. — Van Bremerhaven den 11 Nov., *Stubbe* Jantina, naar Amsterdam; *Bakker* vr. Jantje en *Dawos* Venus, beide naar Groningen; den 12den *Kruse* vr. Antje, naar Amsterdam; *Geltes* de 2 Gezusters en *de Boer* vr. Julia Johanna, beide naar Groningen.

Vertrokken van Shoreham den 16 Nov., kapit. *Joosten* Alberdina, naar Rotterdam.

Het schip *Dorothea*, kapit. Jensen, van Newcastle naar Memel bestemd, is in den nacht van den 8 Nov. benoorden de haven van Memel gestrand en verbrijzeld, doch het volk, uitgenomen de kok, gered.

Het schip *Joanna Jacoba*, kapit. Sap, van Cardiff naar Amsterdam, is den 16 Nov. met verlies van de fokkemast, zeilen, enz. te Torbay binnengeloopen, zijnde door het schip *Freedom*, van Jersey, aangezeild.

HARLINGEN, 18 November. Binnengekomen den 13den kapit. *Munneke* Baudina, van Newcastle; *Gust* de Goede Hoop, van Osterrusoer; *Dokter* Geertruida, van Hamburg; *Oldenburger* Johanna, van Petersburg; den 15den *Visser* Gezina, van Sunderland; *Onnes* Johanna Geertruida, van Memel; den 17den *van der Veer* de 2 Gebroeders, van Leer. — Vertrokken den 12den *Frankena* Verwachting, naar Schotland; *Koning* Stad Almelo, naar Hull.

DELFZIJL, 19 November. Binnengekomen den 16den kapit. *Forma* vr. Frouke, van Oldersum; *Elsen* Catharina en den 17den *Boerma* Ida, beide van Ragenberg; *Kramer* de Hoop, van Hamburg. Ook is alhier op den 17den dezer binnengebragt het schip *Catharina Hendrika*, kapit. Kroon, komende van Wolgast en bestemd naar Schiedam, met verlies van zeils, boot en meer andere zeeschade. — Vertrokken den 16den *Strackhouder* Annette, naar Norden; *Klein* Jantina en *Kremer* Christina Elisabeth, beide naar Hamburg; *Bol* Maria Helena, naar Meppen; *Losschen* Leda, naar Bremen; *Bolmeijer* Uit Vriendschap, naar Leer.

Lijst der Nederlandsche Schepen, welke de sond gepasseerd zijn.

9 Nov. Zelling, Geziena (Muntendam), van Dantzig n. Amsterdam.
10 —— Vos, Reina (Pekela), van Memel naar Harlingen.

De Wind den 9den November Z.W.; den 10den W.N.W.

ELSENEUR, 10 November 1848.

Het Nederlandsche kofschip Rebekka, gevoerd door kapt. Z. J. Prins, van Rotterdam naar Stettin bestemd met eene lading stukgoederen, is den 1sten dezer op het eiland Anhout gestrand. De equipage is gered en nu hier gebragt. Het schip is vol water geloopen en als wrak te beschouwen.

BROODZETTING, ENZ.

MAANDAG, 20 November 1848, GEENE VERANDERING.

PRIJZEN DER GRANEN, ZADEN, ENZ.

GRONINGEN, 17 November.

TARWE.	Veen 64 ℔ f 3,70	Bl. Voer 42 ℔ f 2,20
O. Bak ℔ f	N. GERST.	Zw. » 38 » » 1,90
J. » 70 » » 7,25	Winter 52 ℔ f 2,65	» » 41 » » 2,10
» 72 » » 7,75	» 54 » » 3,00	» » 44 » » 2,35
N. Old. 68 » » 4,50	» 56 » » 3,30	BOONEN.
» 68 » » 5,00	Zomer 55 » » 3,00	Paardb. f 3,25 a f 4,25,40
» 70 » » 5,50	» 57 » » 3,30	ZADEN, ENZ.
ROGGE.	Knobbe 58 » » 3,50	Gr.G. p.m. f 5,75/6,10,25
O. Inl. 66 ℔ f 4,20	» 60 » » 3,80	Par.100N.℔ f 9,50 f 12,00
» 68 » » 4,60	HAVER.	Koolz. f 8,50 a f 9,75
» 70 » » 5,00	Dikke 38 ℔ f 1,85	Zomerz. f
N. dito 66 » » 4,10	» 40 » » 2,00	Boterz. f
N. BOEKWEIT.	» 42 » » 2,15	G. Mosterdz. f
Gr. Zand 62 ℔ f 3,60	» 44 » » 2,30	Raapolie p. v. f 35
» 64 » » 4,00	» 46 » » 2,55	Boter ½ Ton 1stesoort
» 66 » » 4,40	» 48 » » 2,85	f 23 a f 24,50
Zw. Zand 61 » » 3,80	Bl. Voer 38 » » 1,85	2e Dito f 21
	» 40 » » 2,05	3e Dito f 20

Tarwe vond tot genoteerde prijzen trage koopers. — Rogge mede iets lager afgegeven. — Boekweit ruim prijshoudende. — Gerst mede goed prijshoudende. — Haver over 't geheel niet dan lager te plaatsen. — Boonen niet driftiger. — Gort vond wel koopers — Koolzaad als voren.

AMSTERDAM, 17 *November*. Tarwe stil bij gerijen verkocht: 130 ℔ b. Pools. f 330. f 335; 128 ℔ dito f 327, f 328; 120 ℔ ger. dito f 275; 120 ℔ n. Vries. f 180; 132 ℔ Kubanka f 268; 128 ℔ Munst. f 243. — Gedroogde Rogge op vorige prijzen gehouden, ongedroogde als onderstaand verkocht: 123, 125 ℔ Gelders. f 150, f 154; 118 ℔ Petersb. f 137; 125 ℔ n. Munst. f 150, uit het schip te ontvangen. — Gerst in een doen: 114 ℔ Deens. f 155; 98 ℔ n. Old. Zr. f 108. — Boekweit in een doen: 118 ℔ Gelders. f 150. — Puike groffe Koningsb. Graauwe Erwten f 9 per mud.

Koolzaad in een doen; verkocht: Oostvr. 52 p. vl.; Holst. 55½ p. vl.; op 9 vat dadelijk 61 p. vl.; April 62½ p. vl.; Sept. en Oct. 60 p. vl.; Nov. 61½ p. vl. — Lijnzaad in een doen met meer handel: 107, 108 ℔ Koningsb. f 220; 114 ℔ Memel f 260; 112, 113 ℔ Libau f 235; 109, 110, 111 ℔ Riga f 235. — Raapolie dadelijk en op levering iets meer aangeboden. Lijnolie in een doen. Raapolie op 6/w. f 38; vliegend f 37 a f 36,75 a f 37; Dec. f 36 a f 35,75 a f 36 a f 35,75; Mei f 36 a 25; Sept. f 35,75. — Lijnolie op 6/w. f 28,50; vliegend f 27,50 a 25. Hennepolie op 6/w. f 35,25; vliegend f 34,25.

LONDEN, 15 *November*. De handel in Tarwe was heden stil tot nagenoeg de prijzen van eergisteren. Gerst aangeboden. Haver traag van de hand gaande. Overige granen onveranderd.

LONDEN, 17 *Nov*. Van Inl. Tarwe was heden weinig, doch van vreemde wederom veel ter markt; de handel vertoonde niet veel levendigheid, en ofschoon het artikel op de vorige prijzen werd gehouden, bleef de omzet onbeduidend. Gerst lusteloos. Haver was niet dan 6 p. lager te plaatsen. Boonen en Erwten onveranderd.

PRIJS-COURANT DER EFFEKTEN.

Amsterdam, 18 *November*.

NEDERL. Werk. Schuld 2½ pCt. 45 11/16, 45 13/16, 45 13/16; Dito Cert. 3 pCt. 54, 54⅛, 54 1/16; Dito dito 4 pCt. 70 5/16, 70½, 70 7/16; O. I. Leen. 4 pCt. 69, 69⅛; Amort.-Synd. 3½ pCt. 70⅛; Aand. Rijnsp. 4½ pCt. 75¾, 76. — BELGIE, bij *Rothschild* 2½ pCt. 36¾, 36⅞, 36 13/16. — SPANJE, L. bij *Ardoin* van 510 £ 5 pCt. 9; Dito Binnenl. a 6 m. 3 pCt. 17½, 17 9/16, 17½; Coup. Ardoin 5 9/16, 5 11/16. — PORTUGAL, te Londen 3 pCt. 22 15/16, 23, 23; Dito Dito 4 pCt. 23 15/16, 24, 24. — RUSLAND, Oblig. *Hope* 1798 en 1816 5 pCt. 98¼; Dito dito 1828 en 1829 5 pCt. 97⅞; Certific. bij *Hope* 4 pCt. 77¾; Dito bij *Stieglitz en comp.* 4 pCt. 77¼; Certific. van Inschrijving in Assignatiën 6 pCt. 58 3/16, 58¼. — OOSTENRIJK, Metall. 5 pCt. 66¾; Dito 2½ pCt. 34¼, 35¼; Braz. 5 pCt. 75½; N. Mex. 5 pCt. 19⅛, ¼; Peru 6 pCt. 21⅝, 22, 21¾; Venez. 2¼ pCt. 15 7/16; Handelm. contant 130; Oblig. Holl. Spoorweg 4½ pCt. 86.

De markt in onze binnenl. fondsen was heden wederom, bij eenige affaire in Integralen en 4 pCts. gunstiger gestemd.

In Spaansche ging bijna niets om. Portug. iets vaster. Oostenrijksche goed prijshoudend.

Mexik. en Peru waren op nieuw meer aangeboden.

Braz. 1824 v. 200 £ 74; Dito 1839 v. 200 £ 73; Peru Coup f 1¼, [illegible].

Koers van het geld: Prolongatie 2½; Beleening 2½; Disconto 3 pCt.

Laatste Prijzen te 5 uren: Integr. 2½ pCt. 45 13/16; Handelm. kontant 133; Ard. a 510 £ 9; Binnenl. 3 pCt. 17 9/16; Portug. 4 pCt. 24¼; Dito 3 pCts. 23 3/16; Metall. 2½ pCts. 35 a ⅛; Peru 21 13/16 a ⅞.

Op het einde der beurs blijven Portug. zeer gewild.

NB. Gisteren zijn Oost-Ind. 4 pCts. ook à 68⅞ verhandeld.

AMSTERDAM, 19 *November*. EFFEKTENSOCIETEIT, te 4½ uur. Integr. 45¾, 13/16, ⅞. Rijnspoorweg 76. Sp. Binnenl. 3 pCt 17 11/16, ⅝. Portug. 4 pCts. 24⅛, 3/16. Belg. bij Rotsch. 2½ pCt. 36⅞. Mettall. 2½ pCts. 33⅞. Peru 21⅞. Dito Coupons f 1 15/32.

Integralen waren heden bij eenige affaire goed prijshoudend. Van de overige genoteerde fondsen, waarin slechts weinig is omgezet, waren Oostenrijksche iets meer aangeboden.

ADVERTENTIEN.

van hiervoren bedoelde en ter plaatsing geschikte HUISGEZINNEN uit, om zich, ten gemelden einde vóór den 1sten December aanstaande bij den SECRETARIS der SUB-COMMISSIE aan te geven; wordende de belanghebbenden tevens verwittigd, dat de vereischten van een Huisgezin, om in de vrije Koloniën te worden opgenomen, zijn:

1) Dat het besta uit Echtelieden met hoogstens zeven Kinderen. Een Weduwenaar of eene Weduwe met Kinderen, onder welke, bij den eersten, een volwassen Meisje en, bij de andere, een volwassen Jongeling gevonden wordt, zullen echter mede kunnen worden aangenomen.

2) Ligchamelijke geschiktheid der hoofden van het gezin tot handenarbeid, waaruit volgt, dat dezelve niet te hoog in jaren moeten zijn.

3) Dat geen der leden van het Huisgezin eene onteerende straf hebbe ondergaan.

Onverminderd het laatste vereischte, zullen de enkele personen zich, inzonderheid door geschiktheid voor Kolonialen arbeid en door een goed zedelijk gedrag, moeten onderscheiden.

GRONINGEN, 11 November 1848.

Namens de Sub-Commissie voornoemd:
H. L. WICHERS, Wz.

TOONEELSOCIETEIT.

Op ZATURDAG, den 25sten dezer: **DON CESAR DE BAZAN**, Nieuw Tooneelspel; daarna: no. 777, Blijspel.

GEBOORTE-, HUWELIJKS- EN STERFBERIGTEN.

. Heden beviel van eenen ZOON J. WIJN, geliefde Echtgenoot van
T. C. TAKENS.
GRONINGEN, 17 November 1848.

. Heden beviel, door Gods goedheid, gelukkig en voorspoedig, ETTJE JANS KRANENBORG van twee Kinderen, een' ZOON en eene DOCHTER, geliefde Echtgenoote van
JAN W. MULDER.
OUDE PEKELA, 16 November 1848.

. Heden beviel voorspoedig van een' ZOON C. J. QUINTUS, geliefde Echtgenoote van
J. C. F. D'AULNIS.
GRONINGEN, 17 November 1848.

. Getrouwd:
W. J. TER HAAR,
Weduwn. van C. M. JANSEN,
en
A. L. C. M. DAHMEN,
van *Rotterdam.*
N. STADS-KANAAL, 9 November 1848.

. Getrouwd:
Mr. **I. T. KIJMMELL,**
Notaris te Westerbork,
en
H. J. ALINGH.
BORGER, 16 November 1848.
Eenige kennisgeving.

. Heden overleed, na lange sukkeling, tot smart zijner minnende Betrekkingen, de Heer J. D SMITH, *Onderwijzer aan het Instituut voor Doofstommen alhier*, in den ouderdom van bijna 56 jaren.
T. H. SMITH-WALLAND.
GRONINGEN, 14 November 1848.
Eenige kennisgeving.

. GRONINGEN, 17 November 1848. Heden overleed, na eene kortstondige ziekte van vijf dagen, mijne dierbare Echtgenoot TRIENTJE HUISINGA, in den ouderdom van ruim 72 jaren, na eene gelukkige Echtvereeniging van bijna 49 jaren. Diep treft mij, mijne Kinderen, Behuwd-Kinderen en Klein-Kinderen deze onverwachte slag. De hoop op een zalig wederzien alléén, giet balsem in de wonde, ons door Gods Vaderhand toegebragt.
A. VAN DER WOUDE.
Eenige kennisgeving.

. NOORDDIJK, 17 November 1848. Heden overleed, in den ouderdom van ruim 61 jaren, mijne geliefde Moeder MATTJE JANS BRUININGA, Wedw. SJABBE TIES DIJKHUIS. Een langzaam verval van krachten maakte een einde aan haar leven. Treurende over haar gemis, staar ik haar thans onderloos na, hopende, dat haar einde zaligheid voor haar mag zijn geweest.
T. S. DIJKHUIS.

. Heden overleed mijne geliefde Echtgenoote GEERTJE REDEKER, in den ouderdom van bijna 59 jaren, na eene echtvereeniging van ruim 35 jaren; diep wordt het verlies door mij en mijne 5 Kinderen betreurd.
GRONINGEN, 18 November 1848.
J. F. JANSEN,
Touwslager aan het Schuitendiep.

. Bij den Boekverkooper **JOHANNES MÜLLER**, Kalverstraat, bij den Dam, no. 9, te *Amsterdam*, is verschenen, à **50** Cents:

ONTWERP
VAN
GEREVIDEERD ALGEMEEN REGLEMENT
VOOR HET
Bestuur der Hervormde Kerk
IN HET
KONINGRIJK DER NEDERLANDEN.
Uitgegeven met AANTEEKENINGEN
DOOR
H. J. SPIJKER,
Theol. Doct. en Pred. te Amsterdam.

. Door den Boekhandelaar **W. J. THIEME**, te *Zutphen*, is alom verzonden:
L. F. BUNGENER (Schrijver van eene Preek onder LODEWIJK XIV), ***Geschiedenis van het Concilie van Trente***, *met Bijvoegselen en Aanteekeningen van den Schrijver, in het oorspronkelijke niet voorkomende*, 2 Deelen, kompleet, *f* 7,80.

. Bij **SURINGAR**, te *Leeuwarden*, is dezer dagen verschenen: een nieuwe bundel GEDICHTEN van NEERLANDS GELIEFDEN ZANGER, ten titel voerende

LAATSTE GEDICHTEN
VAN
H. TOLLENS, C.z.
Verkrijgbaar bij alle solide Boekhandelaren in het Rijk.

. **W. EEKHOFF**, te *Leeuwarden*, heeft uitgegeven:
I. ALMANAK
VOOR LANDBOUWERS EN VEEHOUDERS,
voor 1849, Derde Jaargang, bevattende vele nuttige zaken, om van den Landbouw en de Veeteelt de meeste voordeelen te trekken. 30 Cents.

Door medewerking van de Hoogleeraren NUMAN, VAN HALL, BERGSMA en andere geachte Landhuishoudkundigen, is de belangrijkheid van dezen nuttigen en goedkoopen Almanak zeer toegenomen.

II. **LIJKREDE**, *ter nagedachtenis van* **HENR. MUNTINGH**, *Emeritus-Predikant te Harich*, door L. VAN GIFFEN, *Pred. te Wijckel.* 30 Cents.

III. **BLOEMLEZING** *uit de* NEDERLANDSCHE BERIJMING *van de* **PSALMEN**. Tweede Druk; voor Schoolgebruik, 30 Cents; in Carton 60 Cents.

Voor Scholen, Catechisatiën en Huiselijk onderrigt wordt dit schoone Werkje bijzonder aanbevolen.

Bij R. J. SCHIERBEEK

is, à 10 Cents, te bekomen de CATALOGUS, der fraaije verzameling **BOEKEN, PLATEN, LIEFHEBBERIJEN**, ENZ., die op MAANDAG, den 27sten November e.k. en verv., publiek ten zijnen Huize zullen worden verkocht.

. Bij **C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA**, te *Groningen*, komen van de Pers en zullen alom verkrijgbaar worden gesteld:

I. ***De derde, verbeterde en vermeerderde druk*** van het Werk getiteld:

COMPENDIUM DOGMATICES
ET
APOLOGETICES CHRISTIANAE.

In Scholarum suarum usum scripserunt *L. G. PAREAU* et *P. HOFSTEDE DE GROOT, Theologiae Professores in Academia Groningana*, à .... *f* 2—75.

II. DE
DECLAMATIE;
OF DE KUNST VAN
DECLAMÉREN OF RECITÉREN

en van de MONDELIJKE VOORDRAGT of UITERLIJKE WELSPREKENDHEID in het ALGEMEEN, door Mr. *B. H. LULOFS*, Hoogleeraar te *Groningen*. Ten gebruike voor Studenten en voor elk een', die in het openbaar lezen of spreken moet.................... *f* 3—90.

Donderdag den 23sten Nov.

1848, des voormiddags te 10 uur, zal, ten verzoeke van den Heer D. BUDDE, voor deszelfs Behuizing, in de Oude Kijk-in-'t Jatstraat, te *Groningen*, publiek worden verkocht:

Eene groote partij **HOUTWERK**, bestaande in: EIKEN en IJPEN WAGENSCHOT, EIKEN, GREENEN en VUREN RIBBEN, PALEN en PLANKEN, KOZIJNS, RAAMS en OMBALLING; voorts **TIMMER-** en **METSELAARS-GEREEDSCHAPPEN**, waaronder 2 KRUIKARREN, eene partij **STEEN**, als GRAAUWE BAKSTEEN, GRAAUWE DRIELINGKLINKERS, RIJPKLINKERS, MARMEREN VLOEREN, KELDER- en gewone ROODE VLOEREN, eenig OUD IJZER, enz.
Mr. J. W. QUINTUS, *Notaris.*

Op Donderdag, den 23sten Nov.

e.k., des voormiddags te 10 uur, in het Boelhuis in de Pelsterstraat, VERKOOP van diverse **MEUBELEN, BEDDEGOED** en **KLEEDEREN**, behoorende tot nagelaten INBOEDELS. Te bezien Woensdag bevorens, des namiddags van 2 tot 4 uur.
BAKKER EN WOLTHERS,
Deurwaarders.

. Mr. **B. DE SITTER**, Notaris te *Winschoten*, gedenkt, ten verzoeke van J. E. MULDER, te *Blijham*, als onherroepelijk bevolmagtigde, publiek te verkoopen:

I. Eene **BEHUIZING**, No. 138, te *Winschoten*, aan de Blijhamsterstraat, met OPEN GROND daarachter.

II. Een' **TUIN**, gelegen aldaar, aan den Kostersgang, groot 5 R., 90 E., zijnde Pachtgrond.

Alles toebehoorende aan L. TAMMINGA en H. HEKMAN, Ebelieden. Om te aanvaarden de Behuizing den 1sten Mei 1849, den Tuin dadelijk.

Deze Verkoop zal plaats hebben ten Huize van J. H. DIJKSTERHUIS, te *Winschoten*, op WOENSDAG, den 29sten November 1848, des avonds te 6 uur precies.

Mr. **J. C. VAN SLOOTEN**, Notaris te *Veendam*, zal, ten verzoeke van JELTE REMTS KNOOIHUIZEN, Bakker, wonende te *Veendam*, op ZATURDAG, den 2den December aanstaande, des avonds te 7 uur, ten Huize van den Logementhouder HALBE GEERTS KOOL, te *Veendam*, publiek veilen en verkoopen:

Eene BEHUIZING en SCHUUR, zijnde sedert meer dan 50 jaren eene zeer beklante **BAKKERIJ**, waarin thans mede eene **KRUIDENIERSAFFAIRE** wordt uitgeoefend, met den daarbij behoorenden TUIN, APPELHOF en een stuk GROENLAND, alles staande en gelegen beneden aan het Oosterdiep te *Veendam*.

. Mr. **H. J. OFFERHAUS**, Notaris te *Delfzijl*, zal, op MAANDAG, den 4den December 1848, des voormiddags te 10 uur, ten Huize van den Logementhouder G. TER STEEG, te *Delfzijl*, publiek verkoopen: De **VASTE GOEDEREN**, behoorende tot de Nalatenschappen van wijlen den Heer JOHANNES WIEBES DE VRIES en wijlen deszelfs Echtgenoote Mejufvrouw ANNA SOPHIA JACOBINA STEENHUIS, breeder omschreven bij Aanslagbiljetten en in de Courant van den 14den November j.l.

Mr. **C. HARTMAN BUSMANN**, Notaris te *Sappemeer*, zal, ten verzoeke van de Erfgenamen van wijlen PIETER VAN EMMEN en HINDRIKJE B. SWART, in leven Ebelieden te *Hoogezand*, op DINGSDAG, den 5den December 1848, des voormiddags te 10 uur, ten Huize van H. J. NIEBOER, Logementhouder in het Regthuis te *Hoogezand*, publiek te koop presenteren: I. Eene ruime en wéldoortimmerde **KOOPMANS BEHUIZING**, staande op het florisantste te *Hoogezand*, Zuidzijde aan het Hoofddiep, zeer geschikt tot het uitoefenen van alle Winkelaffaires en waarin de *KRUIDENIERSAFFAIRE* eene reeks van jaren met goed succes is uitgeoefend, met een groot PAKHUIS, ERF en TUIN, te zamen groot 20 Roeden, 80 Ellen, laatst bewoond door wijlen den Koopman P. VAN EMMEN. II. Eene KOOPMANS BEHUIZING, ERF en TUIN, groot 20 Roeden, 40 Ellen, aan de *Kalkwijk*, Oostkant, onder het *Hoogezand*, thans bewoond door den Koopman HARM M. SMIT. III. 3 Kampen LAND met eene LAAN en een plek GROND tot opslag van Mest, groot 2 Bunders, 54 Roeden, 80 Ellen, gelegen op de *Kalkwijk*, Oostkant, thans in gebruik bij ANDRIES BORGER, Landbouwer te *Kalkwijk*.

De Voorwaarden van Verkoop zullen 8 dagen bevorens ter lezing liggen ten Huize van Verkoop en ten Kantore van
Mr. C. HARTMAN BUSMANN.

. In de laatste helft der maand DECEMBER aanstaande, edoch op nader te bepalen dag, uur en plaats, zal, in tegenwoordigheid van den REGTER des Kantons *Winschoten*, en ten overstaan van eenen OPENBAREN, te dien einde van Regtswege aan te wijzen AMBTENAAR, door den ondergeteekende, **CURATOR** in het FAILLISSEMENT van den Heer **JOSEPH SAMUELS VAN PELS**, *Negotiant* te *Oude Pekela*, worden overgegaan tot openlijke veiling en verkoop

eener neringrijke **KOOPMANS BEHUIZING** en **TUIN**, staande en gelegen op het volkrijkste en aangenaamste gedeelte te *Oude Pekela*, aan den Rijweg of Noordzijde en *op eigen grond*, door gezegden Heer Gefailleerden en diens Echtgenoot, Mejufvrouw SOPHIA DAVIDS FRENKEL, in den aanvang dezes jaars aangekocht en sedert den 1sten Mei j.l. bewoond geweest.

De Curator voornoemd:
Mr. W. R. EMMEN.

. Mr. **S. C. H. PICCARDT**, Notaris te *Pekela*, zal, ten verzoeke van de Erven van wijlen F. E. SPAARPO[...] en Vrouw, op DINGSDAG, den 12den December aan[staande], des avonds te 5 uur, te *O. Pekela*, ten Hui[ze] van de Wedw. H. SCHETSBERG, publiek presenteren te verkoopen:

I. Eene BOEREN BEHUIZING, een' TUIN en eene o[p]strekkende achtergelegene plaats GROEN- en BOUWLAND groot 9.52.80 Ellen, staande en gelegen te *O. Pekela* Zuidkant, Stadsgrond.

II. Eene BEHUIZING, een ERF en TUIN, mede aldaar Zdk., Stgr., in gebruik bij E. G. KOK en G. HOLSTE[IN].

III. Een stuk DALGROND en HOOGVEEN, mede aldaar, groot 3.34.65 Ellen, en

IV. Eene ZITPLAATS of een' STOEL, no. 5, in de Kerk der Herv. te *O. Pekela.*

. Op nader te bepalen tijd en plaats, zullen in Ko[op] worden aangeboden, de navolgende te *Zuidbroek* gelege[n] *VASTE GOEDEREN:*

I. Een HUIS, get. nr. 110, en TUIN, aan de Stra[at].
II. Een HUIS, get. nr. 170, en TUIN, aan het Die[p].
III. Een HUIS, get. nr. 188, en TUIN aldaar.
IV. 40 B., 9 R., 30 E. VEEN, het *Poelke* genoemd.
V. 2 B., 72 R., 10 E. LAND.
VI. De GRONDPACHT en RENTE van eene *Huisplaats* en *Tuin*, bij J. E. BERGHUIS in gebruik voor *f* 6—5[0] 's jaars; — en
VII. Den EIGENDOM van 1 B., 75 R. *Land*, te *Muntendam*, bij de Wedw. AB. EDES in gebruik voor *f* 7 — 50 's jaars.

Nadere informatiën zijn te bekomen ten Kantore van
Mr. R. FEITH,
Notaris te Zuidbroek.

UIT DE HAND TE KOOP:

Eene **BEHUIZING** met eenen **TUIN** staande te *Fokshol*, thans in huur bewoond door de Wedw. JANNES SCHUTTE.

Gadingmakenden gelieven zich te vervoegen bij de Wedw. W. L. KUIPERS, te *Euvelgunne.*

PUIKE SPAANSCHE KASTANJES,

GELDERSCHE AARDAKERS en eene nieuwe partij **ENGELSCHE BOKKINGS** ontvangen, tot den allerzuinigsten prijs, bij
I. J. ENSING,
in Spaansche Fruiten, enz., nabij de Markt.

☞ De Bestellingen op GEBRADEN KASTANJES vroegtijdig.

Ontvangen:

Puike **SPAANSCHE KASTANJES** schoon van kwaliteit, welke men ook ALLE AVONDEN GEBRADEN kan bekomen, mits vooraf bestellende; wijders voorzien van nieuwe MALAGA **CITROENEN**, BERGSCHE **ANSJOVISCH**, *fijne* WINTER- en GEMARINEERDE **HARINGS**, ENGELSCHE **BOKKINGS**, *fijne gemalen* LENG en **STOKVISCH** in soorten, nieuwe **ZOUTE VISCH** vette **EDAMMER KAAS**, en versch MINERAAL en BOHEEMSCH **BITTERWATER.**
H. ENSING,
O. Ebbingestraat, nabij den Boog.

J. H. BOSS,
in de Guldenstraat,

heeft heden ontvangen: beste **KASTANJES** dezelve zijn ook Gebraden bij hem te bekomen, alsmede MALAGA **CITROENEN**, puike GEMARINEERDE **HARINGS**, à 10 Cts., beste **WINTERHARINGS** à 5 Cts., BERGEN-OP-ZOOMSCHE **ANSJOVISCH**, 75 Cts. de Honderd ENGELSCHE BOKKINGS het Dozijn 50 Cts., puik beste **PUNCH-SIROOP**, de Flesch *f* 1 — 10, FRANSCHE **BRANDEWIJN** 65 Cts. de Kan, GEKONFIJTE **GEMBER** 65 Cts. de 5 Oncen, fijne gemalen **LENG** en **STOKVISCH**. Daar ik ruim voorzien ben, zal ik trachten dezelve tot de minst mogelijke prijzen te verkoopen.

Bij den ondergeteekende is te bekomen beste **RIJST** voor 7 en 8 Cents de 5 Oncen heel mooije voor 9, 10 en 12 Cents, beste **CAROLINA RIJST** voor 14 en 15 Cents de 5 Oncen, beste **GORT**, 5, 6, 7 en 8 Cents de 5 Oncen, **KLEINE KORINTEN** 16 Cents, **ROZIJNEN** 11 Cents de 5 Oncen, buitengewoon beste **CAPUCIJNER ERWTEN** voor 10 en 12 Cents de Kop, beste **WITTE** en **BRUINE BOONEN** 10 Cents, beste **GROENE ERWTEN** 9, 10 en 11 Cents de Kop, beste **HAVERGORT** 8 Cents de Kop, **BOEKWEITMEEL** $6\frac{1}{2}$ Cents, **GERSTEMEEL** 5 en $5\frac{1}{2}$ Cents de 5 Oncen.
G. ZEEHUIZEN, in de Zwanenstraat.

OP NIEUW ONTVANGEN

bij de Wedw. **F. H. HERSCHEL & ZOON**, NIEUWE STOFFEN voor het Saizoen, zoowel gekleurd als *in de rouw*, waarmede zij zich ten gunstigste aanbevelen.

OUDE BOTERINGESTRAAT
bij de Groote Markt, K no. 11.

De ondergeteekenden hebben de eer te berigten, dat zij op MORGEN (WOENSDAG) aan bovenstaand adres hunnen WINKEL in **THEE** zullen openen, en zich in dit Artikel beleefdelijk aanbevelen. — Zij vleijen zich door beste kwaliteiten, bij uiterst LAGE PRIJZEN en solide behandeling hunne Begunstigers geheel naar genoegen te kunnen bedienen, en verkoopen: ORDINAIRE, doch ZUIVERE **ZWARTE THEE** tot 10 à 12 Stuivers, *goede ordinaire* en *middelsoort* tot 14 à 20 Stuivers, *zeer goede* tot *fijne lekkere* tot 22 à 32 Stuivers, en *fijne lekkere geurige* en *volgeurige* tot 36 à 60 Stuivers; — verder **PECCO THEE** tot 24 à 60 Stuivers, **ORANJE PECCO** tot 20 à 40 stuivers de 5 Ned. oncen, en alle overige soorten tot evenredig lage prijzen.
GRONINGEN, 21 November 1848.
GEBROEDERS TER WEE.

PUIK BESTE BUITENLANDSCHE
Aardappelen,
liggende in een SCHIP, buiten de STEENTILPOORT, tot een' zuinigen prijs.

Het Optisch Magazijn van **KRIEGSMAN EN CO.** zal nog slechts **HEDEN** en **MORGEN** in het Hôtel *des Pays-Bas*, aan de Vischmarkt, ter Verkoop opengesteld zijn. Vermits zij van hier directelijk naar *Duitschland* terug reizen, zoo zullen, om de Inkomende Regten te besparen, zoowel **INSTRUMENTEN** als **BRILLEN** tot uiterst matige prijzen worden verkocht. BRILLEN van *Kroon-* en *Kristalglas* in Hoorn- of Staalgarnituren tot *f* 3,50 à *f* 4,00; ook SMARAGDGLAS-BRILLEN voor Avondgebruik tot buitengewoon goedkoope prijzen. — Ook zijn alsnog voorhanden **MAGNET.-ELECTR. DRAAIMACHINES** van buitengewone kracht.

Zoodanige Ooglijders, welke zich nog van onze hulp wenschen te bedienen en van onze Brillen gebruik willen maken, kunnen, bijaldien zij verhinderd mogten worden ons te bezoeken, ons aan hunne Huizen laten ontbieden.

Te Groningen, bij C. M. VAN BOLHUIS HOITSEMA, Boekdrukker.

BIJVOEGSEL

tot de Groninger Courant van den 21*sten November* 1848, *no.* 93.

(Vervolg der Nieuwstijdingen.)

BERLIJN, 14 November.

Er is nopens den staat der zaken alhier, door de Nationale Vergadering eene memorie aangenomen en bekend gemaakt. „De laatste maatregelen" — zoo eindigt dit stuk, „hebben de kroon gezet op de aanslagen, welke het ministerie *Brandenburg* zich tegen de vertegenwoordigers des volks, tegen de bloedig verworvene vrijheid, tegen regt en wet veroorloofd heeft. De staatsregeling is zwaar geschonden, het bestaan der volksvertegenwoordigers gewelddadig bedreigd; van die vertegenwoordigers, wier ongestoorde werkzaamheid een bestanddeel uitmaakt van de tegenwoordige staatsregeling des lands. Al deze aanslagen vallen derhalve, reeds volgens de bestaande wetten, onder de categorie van hoog verraad, hetwelk door § 92, Deel II, Tit. 20 van het algemeene landsregt aldus wordt bepaald: „*Eene onderneming, welke eene gewelddadige verandering van de staatsregeling beoogt, is hoog verraad.*" Deze memorie is aan den procureur-generaal *Sethe* met den volgenden brief van geleide toegezonden:

„Aan den heer procureur-generaal wordt hierbij eene, door de Nationale Vergadering bij besluit aangenomene memorie, betreffende de hoogverraderlijke aanslagen van het ministerie *Brandenburg*, toegezonden, opdat hij zijn' pligt doe."

— Te Potsdam zijn bedenkelijke ongeregeldheden voorgevallen. De elektrische telegraaf, die van Berlijn naar Potsdam gaat, is vernield en het volk heeft de sporen van den spoorweg bij Nowawetz weggenomen. Onderscheidene kruidwagens werden aangehouden, en in het water geworpen; ook onderscheidene broodwagens geplunderd. De Koning zag zich genoopt, zijn kasteel door soldaten te doen omsingelen.

Van den 15den. De ontwapening is heden ochtend begonnen. Men is begonnen met de wijken, bovenal door ambtenaren bewoond. De Behrenstrasse, de Linden, een gedeelte der Friedrichstrasse gaven voor een groot deel hunne geweren. Zoodra er ongehoorzaamheid was, deed men huiszoeking. Intusschen had men tot heden avond nog slechts 1000 geweren opgehaald.

De menigte was zeer opgewonden; maar daar de weêrspannige wijken nog niet doorzocht waren, heeft er geen strijd plaats gehad.

Te elf uur waren ongeveer 60 afgevaardigden op het stadshuis vereenigd. De troepen rukten aan en deden hen de zaal ontruimen, waarop zij zich naar *Miclentz*, onder de Linden, begaven. De regterzijde wilde geene zitting houden, omdat zij wist, dat de linkerzijde de belasting wilde weigeren. Tegen zes uur intusschen hielden 209 afgevaardigden eene voorbereidende vergadering.

In de provinciën heerscht eene onbeschrijfelijke beweging ten gunste der constituerende vergadering.

— Te half negen dringen op nieuw de soldaten de zittingzaal binnen. De president vraagt het geschreven bevel te mogen zien. Dit bevel is er niet, en te midden van eene onbeschrijfelijke opschudding trekken de soldaten weder af. Alsnu brengt de president in omvraag het voorstel van *Schultze* (linker-centrum), om te verklaren, „*dat het ministerie Brandenburg het regt niet heeft, om de belastingen te heffen of te innen, tot dat de Nationale Vergadering dit besluit zal hebben ingetrokken, hetwelk van den 17den November af van kracht zal worden.*" Dit voorstel wordt *aangenomen.*

[Toen de Vergadering dit besluit genomen had, schenen het gejuich en de vreugdebedrijven over dit besluit geen einde te willen nemen. Men omhelsde elkander; de president werd zelfs door velen gekust. Het volk deelde in die vreugde. — Ieder vreest echter, dat door dit besluit de weg van volslagene regeringloosheid is geopend, zonder dat er voor alsnog vooruitzigt bestaat die weder te stuiten.]

— 90 steden hebben nu reeds aan de Nat. Vergadering hare goedkeuring betuigd.

Van den 16den. Het Stads-bestuur van Berlijn heeft zich nu werkelijk tot den prins *van Pruissen* gewend, ten einde hem, zoo mogelijk, te bewegen, om bemiddelend tusschen de Kroon en de meerderheid der Constituerende Vergadering op te treden; — iets, hetwelk men zich voorstelt, dat zoude kunnen gelukken, indien men ook van de zijde dier vergadering iets wilde toegeven, hetwelk alsnu zonder te groote zelfverloochening zoude kunnen geschieden, sedert het bekend is, dat bij het Parlement te Frankfort met eene groote meerderheid het beginsel is aangenomen, „dat de Kroon het *regt* bezit, om den zetel der Constituerende Vergadering naar elders te verleggen."

— De procureur-generaal *v. Sethe* heeft zijn ontslag genomen. Hetzelfde zou de policie-president *v Bardeleben* gedaan hebben, die dan ook reeds door *v. Hinkeldey* uit Merseburg vervangen zoude zijn. — Mw. *Aston*, die een gedicht in de *Freischärler* had doen plaatsen, is, uit vreeze van vervolging, gevlugt. — De afgevaardigden *Rodbertus* en *Zacharias* zijn tot zulke hevige redetwisten geraakt, dat zij elkander handtastelijk beleedigden.

— De heer *v. Unruh* gaf aan de Keulsche deputatie, belast met het aanbieden van een adres van adhaesie, onder anderen, ten antwoord: „Mijne heeren! leeft wel; misschien is het de laatste maal, dat wij elkander zien; het is tot het uiterste gekomen. Alles staat op het spel!"

— Bij het afnemen van de wapenen hebben reeds gisteren onderscheidene gevangennemingen plaats gehad, ten gevolge van tegenstand en beleedigende uitdrukkingen. Onder deze personen behooren de drie kamer-gerigts-assessoren *Wolff*, *Meijer* en *Volkmar*, de referendaris *von Hochstetter* en de heer *Lipke*.

— De 1200 fabrijk-arbeiders van *Borzig* hebben hunne wapenen afgegeven. Hun meester heeft hun gezegd: „Als gijlieden tegenstand biedt, geraakt mijne fabrijk in brand, en ben ik een arm man. Ik voor mij zelven heb genoeg geleerd, om nog een stuk brood te verdienen, maar wat zal er van ulieden worden?" — Naar het schijnt, hebben de werklieden dit begrepen.

— Daar vele bladen, eene eenzijdige rigting nemende, enkel de afkeurings-adressen ter algemeene kennis brengen, zoo geeft de Staats-Courant de plaatsen op, die 's Konings besluiten goedkeuren; deze zijn 40 in getal.

[*Uit bijzondere berigten.* — Berlijn, *den 17den*, 's morgens. In de officiële *Staats-Courant* van gisteren komt inderdaad een wenk voor, waaruit op te maken is, dat de Koning misschien zeer spoedig tot besluiten *om den Landdag te ontbinden.* — Velen betwisten den Koning ook het regt, om deze stap te doen.

Er zijn reeds een aantal personen naar de provinciën op reis gegaan, om het besluit der Nat. Vergadering nopens het weigeren der belastingen ten uitvoer te doen leggen.

Men wil, dat er op dezen oogenblik in den ministerraad (bepaaldelijk tusschen de heeren *Brandenburg* en *Manteuffel*) een verschil van gevoelen bestaat ten aanzien van de doelmatigheid, om op den thans door den Regering ingeslagen weg vol te houden, of om van de zijde der Regering eenige concessiën te doen.

De tot dus verre gearresteerde personen zijn meest reeds weder ontslagen, daar zij, voor de *burgerlijke* regtbank gevoerd, door deze natuurlijk als niet strafbaar werden beschouwd.

Op het dak van het slot onder anderen heeft generaal *Wrangel* reeds 14 kannonnen laten ophijschen.

Het schijnt meer dan een bloot gerucht te zijn, dat de Koning zich eenige woorden „over Russische hulp" moet hebben laten ontvallen.

Men verzekert, dat het beoogde binnenrukken van *Rijkstroepen* daarom niet heeft plaats gevonden, omdat vele officieren dreigden, in dat geval hun ontslag te zullen nemen.

Nopens de ontvangst van de deputatie der Berlijner stadsregering bij den Prins van Pruissen (wiens tusschenkomst zij kwam vragen), verneemt men, dat de prins de deputatie heeft ontvangen, na daartoe eerst *het verlof van den Koning* te hebben gevraagd; — dat de stadsraden *Dunker* en *Lewald* hem het gevaar schilderden, waarin het land op dezen stond verkeerde; — dat de prins daarop heeft geantwoord, „dat hij met vele regtsgeleerden had geraadpleegd over de in dezen bestaande regtsvraag, en dat ook hij de kroon volkomen *geregtigd* achtte te handelen, zoo als zij deed; — overigens was aan eene bemiddeling met *deze* Nationale Vergadering niet te denken." — De prof. *Gneist* trad vrijmoedig tegen deze woorden van den prins op, en zeide, dat hij, *als lid van het geheime oppergeregtshof*, zonder omwegen hier verklaarde, dat de *Nationale Vergadering* volkomen in haar regt was, en dat zij, als „constituerende" vergadering *even veel* regt had als de kroon.

De prins dankte voor deze vrijmoedige verklaring, maar zeide daardoor nog niet overtuigd te zijn. De stadraad *Schäffer* betoogde daarop, dat niet alleen het land, maar evenzeer de kroon en de dynastie in gevaar verkeerden. De prins antwoordde: „*Door het toegeven en de inconsequentie der kroon op den* 18*den Maart*, is de dynastie allezins in eene valsche positie gekomen; — wie na het huis *Hohenzollern zal regeren, wist hij niet; maar het huis Hohenzollern zou ten minste met eere vallen.* De Koning had al het mogelijkbeproefd, maar moest eindelijk wel tot gestrenge maatregelen zijne toevlugt nemen, om de regeringsloosheid te onderdrukken. De Koning zoude niets aan de beloofde vrijheden verkorten, daarvoor was zijn godsdienstig gevoel borg; de Koning was niet boos op de stad Berlijn wegens den 19den Maart, maar diep had het hem getroffen, dat geene partij *voor* hem was opgestaan met de openlijke verklaring, dat zijn karakter daarvoor borg was, dat hij zijn woord zou houden, en hij verzekerde thans nog eens, dat hij in geen opzigt den constitutioneelen weg zoude verlaten." — Na deze verklaring gaf de prins de afgevaardigden de hand en liet hen gaan. — Ook de prinses heeft zich vriendelijk met de deputatie onderhouden.

De gemeenteraad heeft gisteren eene petitie opgesteld *tegen* het uitschrijven van eene weigering van belastingen.

De Pommersche landweer, 22,000 man sterk, is onder de wapens geroepen (? of ontbonden, volgens een ander berigt).]

Van den 17den. De Universiteit heeft besloten voorloopig nog *niet* te sluiten. — Op enkele uitzonderingen na, werd de rust ook gisteren niet gestoord. Nogtans had er gisteren ochtend tusschen de ijzer-werklieden en de soldaten een klein gevecht plaats, dat geene belangrijke gevolgen had. — Generaal *Wrangel* doet op de daken van alle openbare gebouwen stukken geschut planten; reeds zijn er 14 op op het dak van het paleis geheschen. — De Nat. Verg. is heden niet bijeengekomen. De afgevaardigden vergaderen in voorbereidende bijeenkomsten en wachten af, wat gebeuren zal; zij achten met het genomen besluit, ter weigering van de belastingen, al de hun ten dienste staande middelen voor uitgeput en laten het overige aan het land over. De tijding van het ontslag des policie-presidents *v. Bardeleben* is bevestigd; hij is bepaaldelijk vervangen door den heer *v. Hinkeldey*, een der meest *gehate* ambtenaren, dien men had kunnen kiezen.

Zonderlinge geruchten, die allen nog bevestiging vereischen, zijn in omloop. Zoo zou de Koning zijne kroon nederleggen, ten gunste van den Prins van Pruissen; zoo zou de Koning morgen een kabinets-order uitvaardigen, waarbij ook de fractie der Nat. Vergadering, te Berlijn aanwezig, ontbonden verklaard wordt; ja zelfs zou de regering van het plan zwanger gaan, eenige leden dier vergadering gevangen te doen nemen.

— Heden begint de opsporing en uitzetting door de policie van de vreemdelingen, die hunne tegenwoordigheid ter dezer stede niet legitimeren kunnen.

FRANKFORT, 14 November.

De Nat. Verg. heeft in hare zitting van heden, met 239 tegen 189 stemmen, aangenomen het voorstel der meerderheid van de commissie, belast met het onderzoek der voorstellen betrekkelijk het conflict tusschen de Pruissische Regering en de Nat. Verg. te Berlijn. Het voorstel der commissie strekt, om de Pruissische Regering aan te manen, het besluit tot verlegging van de Nat. Verg. in te trekken, *zoodra* zoodanige maatregelen *zullen* genomen zijn, welke toereikende schijnen, om de waardigheid en vrijheid harer beraadslagingen in Berlijn te beveiligen, en dat de Pruissische kroon *onmiddellijk* een ministerie benoeme, hetwelk het vertrouwen der natie geniet en geschikt is, om alle vrees voor reactionaire strekkingen en verkorting der vrijheden des volks te doen ophouden.

In dezelfde vergadering heeft de afgev. *Simon* het voorstel gedaan, dat, ten gevolge der berigten uit Weenen, bevestigende de executie van *R. Blum*, het krijgsregterlijk fusilleren van een' afgevaardigde der Nationale Vergadering als *moord* worde beschouwd, en dat het Rijks-ministerie de noodige maatregelen neme, om de middellijke en onmiddellijke *moordenaars* te straffen. Op de verklaring echter van den Rijksminister van justitie, dat reeds de afgev. *Pauer* en *Pötzel* als gevolmagtigden naar Weenen waren vertrokken met den last, om strenge rekenschap te eischen en over het ingesteld onderzoek onverwijld verslag te zenden, wordt door de meerderheid de *urgentie* van dit voorstel afgewezen.

— Men verzekert, dat hier tijdingen uit Petersburg zijn ontvangen, meldende, dat het berigt van het sluiten van een vredes-traktaat tusschen den Keizer van Rusland en *Schamyl*, het hoofd der Kaukazische volksstammen, zich bevestigt.

Van den 15den. De uiterste linkerzijde der Nationale Vergadering is, naar men verneemt, overeengekomen niet te rusten, vóór dat men wegens den te Weenen teregtgestelden *Blum* voldoening verkregen hebbe.

— De strijd tusschen de Pruissische Kroon en de Constituerende Vergadering; — de bijval, dien deze vergadering in de provinciën vindt, — en de treurige gevolgen, welke daaruit niet alleen voor Pruissen, maar ook voor Duitschland kunnen voortvloeijen, baren hier geene geringe bekommering, die niet weinig wordt vermeerderd door de opgewondenheid wegens het doodschieten van *Robert Blum.*

Van den 16den. De commissie voor de Oostenrijksche zaken heeft *heden* haar verslag uitgebragt omtrent het voorstel van den afgevaardigde *Simon* uit Trier, betreffende het aan *Robert Blum* voltrokken doodvonnis. Het verslag der commissie, hetwelk het navolgende voorstel inhoudt, is zonder beraadslaging met *algemeene* stemmen goedgekeurd: „De Nationale Vergadering, terwijl zij voor de oogen van gansch Duitschland tegen het, met verkrachting der wet van den 30sten September j.l., gevangennemen en ter dood brengen van *Robert Blum* ernstig protesteert, vordert van het Rijks-ministerie nadrukkelijk, allen, welke daaraan schuld hebben, ter verantwoording op te roepen en te straffen."

[Men spreekt van het voornemen van den heer *Mohl*, Rijks-minister van justitie, om zijn ontslag uit die betrekking te verzoeken.]

Van den 17den. In de zitting der Nationale Vergadering van heden doet de afgevaardigde *Giskra* het volgende voorstel, dat hij als dringend aanbeveelt: „dat de Nationale Vergadering het centraal bestuur aanmaant om onverwijld zorg te dragen voor de bescherming van den eerbied voor de wet en de persoonlijke vrijheid in Oostenrijk, inzonderheid ten aanzien van de inlijving in het leger en de vervolging van staatkundig verdachte personen." Met overgroote meerderheid wordt het voorstel als dringend erkend. De afgevaardigde *Venedey* klaagt het rijksministerie aan van veronachtzaming der besluiten van de Nationale Vergadering en staaft het door de mededeeling, dat de prins *van Leiningen*, benoemd tot rijks-commissaris in Weenen, zich nog te Frankfort bevindt. De heer *van Schmerling* beantwoordt met korte woorden deze aanklagt, door op nieuw zijn leedwezen te betuigen over het lot van *R. Blum*; hij werpt alle verwijt daarvan ver van het rijks-ministerie af.

— Honderd tweeënveertig afgevaardigden hebben heden wegens den dood van *Robert Blum*, eene „oproeping aan het Duitsche volk," met een rouwrand omringd, als plakkaat doen aanslaan. Het sluit met de woorden: „Vergeet den doode niet en herinnert u hoe hij stierf, voor welke zaak hij stierf en door wien hij vermoord werd!"

— Het lot van *R. Blum* heeft, daarin stemmen alle berigten overeen, alom eene groote sensatie gemaakt en kan ligtelijk gewigtige gevolgen na zich slepen.

KEULEN, 16 November.

De Keulsche democraten roepen alle democratische vereenigingen der Rijn-provinciën op, „om volksvergaderingen te beleggen, en *de betaling der belastingen te weigeren.*"

— Eenentwintig Keulsche advokaten hebben verklaard, dat de Kroon, naar aanleiding van het Koninklijk patent van den 8sten April l.l., het regt *niet* heeft, om de Nat. Vergadering te verplaatsen.

DRESDEN, 16 November.

In de op den 13den dezer gehouden zitting van de Tweede Kamer werd, op voorstel van den afgev. *Tzschirner*, *met algemeene stemmen* het besluit genomen, „dat de Regering 1) van den Saksischen gezant te Weenen onverwijld verantwoording eischen zou, van zijn in de zaak van *Robert Blum* gehouden gedrag; — en 2) het Centraal Bestuur zou aanmanen, om de allerkrachtigste maatregelen te nemen ter voldoening van de door den *moord* van *Robert Blum* te Weenen geschondene eer van Duitschland." — De Eerste Kamer nam daarop het eerste gedeelte van het voorstel aan, maar stelde het tweede gedeelte uit, tot dat al de noodige bescheiden ter juiste beoordeeling van de toedragt dezer droevige gebeurtenis ontvangen zouden zijn.

GROOTBRITTANJE.

LONDEN, 16 November.

Twee van Bremen naar N. Amerika bestemde schepen, de *Burgundy* en de *Atlantic*, elk met omstreeks 300 landverhuizers, zijn verleden maandag, bij stormweder, op de banken voor Nort Foreland gedreven, en in het grootste gevaar geweest van daar met alle man te vergaan. De aan boord zijnde personen, met uitzondering van 4, zijn intijds door andere vaartuigen gered; kort daarna zijn de beide genoemde schepen stukgeslagen.

Van den 17den. Nopens de ontsnapping van de heeren *R. O'Gorman* en *J. O'Donnell* verneemt men de volgende bijzonderheid: Gedurende eene geheele week zijn zij op de Rivieden-Shannon verscholen geweest aan boord van een naar de Middellandsche zee bestemd vaartuig, terwijl eene rijksstoomboot daarnaast lag en zelfs de officieren van die boot tot eenen maaltijd op het koopvaardijschip genoodigd waren, die niet hadden kunnen droomen, dat zij zich zoo nabij de personen bevonden, tot wier opsporing zij waren uitgezonden.

FRANKRIJK.

PARIJS, 14 November.

In de departementen wil vooral de bevolking ten platten lande in *L. Napoleon* den man zien, die geroepen is, om Frankrijk te besturen. Het denkbeeld, dat een redacteur van het dagblad *le National* [de heer *Marrast*, voorzitter der Nationale Vergadering] aan het hoofd van het land geplaatst is, stuit die lieden geweldig tegen de borst. Vraagt men hen echter, of zij de geheele tegenwoordige Regering willen veranderen, dan antwoorden zij daarop ontkennend. Zij verklaren zonder omwegen, dat zij *L. Napoleon* alleen daarom willen verheffen, *omdat hij vorstelijk bloed in zijne aderen heeft* en mitsdien volmaakt geschikt is, om de waardigheid te bekleeden van „*Koning* [*Keizer?*] *der Republiek.*"

Van den 14den. Gisteren twijfelde niemand aan de aanstaande verkiezing van *Lodewijk Napoleon* als voorzitter der Republiek; heden daarentegen staat de kans van den generaal *Cavaignac* zoo gunstig, als vroeger welligt het geval nog niet is geweest. Het bekende en door alle wélgezinden zoo hooggeschatte dagblad *le Journal des Débats* verklaart zich namelijk heden voor den generaal *Cavaignac.* — Voort is heden de heer *Marrast* als voorzitter der Nationale Vergadering herkozen, welke gebeurtenis moet worden gehouden voor eene door den generaal *Cavaignac* behaalde zegepraal over *L. Napoleon*, den kandidaat van hen, die den terugkeer tot de vorige orde van zaken willen.

[Men had wel gedacht, dat de heer *Marrast* herkozen zou worden, doch geenszins, dat de meerderheid te zijnen voordeele zoo belangrijk zou zijn geweest, als zij thans is gebleken te zijn. De heer *Marrast* heeft 378 stemmen bekomen; — er waren 585 afgevaardigden aanwezig. De afgevaardigde *Bac* (de gewone kandidaat der ultra-republikeinsche partij), die bij vorige gelegenheden telkenmale 60 à 70 stemmen heeft erlangd, heeft ditmaal slechts *ééne* stem bekomen. Deze laatste omstandigheid is vooral merkwaardig, omdat daaruit kan worden afgeleid, dat de geheele opregte republikeinsche partij, zoowel de gematigde, als de meer heftige, ernstig bevreesd begint te worden voor den invloed van hen, die de *vorige orde van zaken* zijn toegedaan, derwijze, dat zelfs de aanhangers der Bergpartij het ditmaal geraden hebben geacht, om den generaal *Cavaignac*, den erkenden kandidaat der gematigde republikeinsche partij, te ondersteunen.]

— De heer *Thiers* en zijne veel vermogende aanhangers hebben bepaald te kennen gegeven, „*dat zij niets hoegenaamd met de Republiek zijn ingenomen.*"

Van den 12den. Men heeft nog geene nadere berigten aangaande den opstand, die onder de pauselijke troepen zoude uitgebroken zijn en ten gevolge waarvan de minister van oorlog *Zucchi* Rome verlaten heeft. Alleen weet men, dat te Ferrara het hotel van den Oostenrijkschen gezant geplunderd is.

BELGIE.

ANTWERPEN, 14 November.

De wet op de persoonele belastingen gaet overzien en gewyzigd worden. Den minister van finantien heéft stelliglyk beloófd, wanneer hij den 6 dezer zynen budjet heéft aengeboden, dat hij de *gemeene borgers* en *de middenklas* der samenleving *gaat verligten.* Er bestaen in het ryk by de 700,000 huyzen. Bij de 400,000 huyzen zullen van de contributie *ontslagen worden*, indien de kamers het ontwerp van het ministerie aennemen.

Ten gevolge der verandering aen de wet op de patenten, wil den minister verders 50,000 ambachtslieden van patenten, die zy nu betalen, vrystellen.

NEDERLAND.

's GRAVENHAGE, 17 November.

In dikwerf wél onderrigte kringen loopt hier thans het gerucht, dat de staatsraad *Wichers*, welke zich thans in Indië bevindt, tot minister van koloniën zoude worden benoemd.

— Z. M. heeft den heer *J. P. C. Ruloffs*, laatstelijk directeur-generaal van financiën in Nederlandsch Indië, thans als zoodanig gepensioneerd, benoemd tot staatsraad in buitengewone dienst.

— Men verneemt, dat de nog bestaande Kamers der Staten Generaal tegen de helft van December zullen worden bijeengeroepen, en dat de nieuwe Kamers tegen de helft van Januarij zullen bijeenkomen.

AMSTERDAM, 19 November.

Wij hebben redenen om te vermoeden, dat heden het definitief ministerie zal benoemd zijn, en dat, zoo niet alle, dan toch de groote meerderheid der leden van het tijdelijk ministerie deel zullen uitmaken van het nieuwe kabinet.

ZWOLLE, 15 November.

Heden namiddag omstreeks vijf uur werden, onder geleide van de geregts-dienaren, alhier gestationneerd, gevankelijk in het huis van verzekering gebragt vijf personen, uitmakende een gedeelte van de *beruchte bende* uit de omstreken van Almelo. Binnen weinige dagen worden de negen overige leden van dit complot hier insgelijks verwacht.

ARNHEM, 18 November.

Gisteren werd in het huis van verzekering alhier gevankelijk binnengebragt de persoon van *Frans van Eck*, die in de maand Januarij 1843 door het provinciaal geregtshof in deze provincie tot brandmerk en 12 jaren tuchthuisstraf was veroordeeld. Deze persoon had zich, na de uitspraak van dat arrest, bij het terugvoeren naar de gevangenis, van zijne boeijen weten te ontdoen en was aan de twee hem geleidende geregtsdienaren ontsnapt. Sedert dien tijd had hij zich steeds aan de nasporingen der justitie onttrokken.

GRONINGEN, 20 November.

In de vergadering van de Vereeniging *Concordia*, gehouden den 17den November, hebben zich aanbevolen en zijn aanbevolen door leden der vereeniging als kandidaten, voor de Eerste Kamer der Staten Generaal: de heeren mr. J. J. CREMERS, G. REINDERS, mr. M. SICHTERMAN VAN DE BRAKE, J. DE SITTER en K. K. DE WAARD.

Bij de stemming is gebleken, dat de heer K. K. DE WAARD op zich heeft vereenigd 31 stemmen, de heer G. REINDERS 27 stemmen, de heer J. DE SITTER 18 stemmen, de heer mr. J. J. CREMERS 7 stemmen, en de heer mr. M. SICHTERMAN VAN DE BRAKE 3 stemmen.

De vereeniging noodigt dien ten gevolge de overige stemgeregtigden in dit kiesdistrict uit, om zich aan den uitslag dezer stemming aan te sluiten.

In de vergadering der kiesvereeniging: *Vrijheid en Orde* van j.l. Zaturdag, den 18den dezer, werd 1) verslag uitgebragt over de gehoudene bijeenkomst der directiën van de verschillende kiesvereenigingen ter dezer stede, en dien ten gevolge besloten: voorloopig eene nominatie van *vier* personen te formeren voor de kandidatuur der Eerste Kamer der Staten Generaal. Uit de gehoudene stemmingen bleek, dat de volgende vier heeren de meeste stemmen op zich vereenigden, als: jhr O. J. QUINTUS 42, J. DE SITTER 37, K. K. DE WAARD 26 en G. REINDERS 22 stemmen. Buiten deze kwamen het meest in aanmerking de heeren mr. J. J. CREMERS, mr. M. SICHTERMAN VAN DE BRAKE, mr. W. C. STAR LICHTENVOORT en W. L. DIJKHUIS, die respectivelijk 20, 16, 14 en 13 stemmen ontvingen.

De benoeming van twee kandidaten zal plaats hebben in eene

volgende vergadering, te houden op Zaturdag, den 25sten November aanstaande.

De Vereeniging van Kiezers te Groningen, onder de zinspreuk *Pro Patria*, heeft met algemeene stemmen tot haren kandidaat als lid der Tweede Kamer gekozen den heer mr. Berend Wichers, en voorloopig als kandidaten voor de Eerste Kamer de heeren Jacobus Pieters Tichelaar, van Loppersum, Geert Reinders, van Warffum, Willem Lamberts Dijkhuis, van Ulrum, en Enno Ebels Cleveringa, van 't Zandt.

In de kiesvereeniging van het Concerthuis zijn, in hare vergadering van den 18den November, tot kandidaten voor de Eerste Kamer voorloopig gekozen Prins Frederik der Nederlanden, mr. J. J. Cremers, mr. W. Alberda van Ekenstein en mr. M. Sichterman van de Brake.

— Bij besluit van den 11den November jl. heeft Z. M., onder anderen, aan mr. A. Trip en aan mr. W. A. Offerhaus, uit hoofde van verandering van woonplaats, een eervol ontslag verleend als tweede luitenants bij de dienstdoende schutterij te Groningen; en daarbij benoemd tot 2de luitenants: mr. J. Offerhaus, thans korporaal, en mr. B. D. H. Tellegen, thans schutter.

— Bij besluit van dienzelfden dag heeft Z. M, de heeren H. H. de Haan en W. L. Dijkhuis, op den laatsten December 1848 aftredende leden der directie van de maatschappij van landeigenaren en vastbeklemde meijers in deze provincie, op nieuw tot leden van die directie benoemd.

Z. M. de Koning heeft, bij besluit van den 13den jl., bepaald, dat de laatste en nog niet ter intrekking opgeroepene muntbiljetten, zijnde die van *f* 10 en *f* 5, te rekenen van den 1sten December 1848, bij de Ned. Bank te Amsterdam zullen worden ingewisseld, en met den 31sten daaraanvolgende zullen ophouden wettig betaalmiddel te zijn. Ten gerijve van het algemeen, wordt echter tevens bepaald, dat, gedurende drie maanden daarna, en dus tot den laatsten Maart 1849, die muntbiljetten bij alle betalingen aan de schatkist zullen worden aangenomen.

De tijdelijke minister van financiën heeft bekend gemaakt, dat, overeenkomstig de wet van den 30sten October 1848 (*Stbl.* no. 75), bij besluit van Z. M. van den 11den November, is bepaald, dat alsnog een bedrag van *twee millioen guldens* in schatkist-biljetten, rentende vier ten honderd, zal worden daargesteld, onder dagteekening van den 1sten December 1848.

Alles houdt zich thans in Parijs bezig met de aanstaande verkiezing van den president. Allen werken voor Cavaignac, of Lodewijk Bonaparte. Beide kandidaten vinden zelfs voorvechters in de banketbakkers. Er zijn n.l. onder anderen „Keizerlijke" en „Republikeinsche ulevellen." De Keizerlijke ulevellen zijn geel en hebben tot devies:

„*Voulez vous avoir le bon?*
„*Prenez Napoleon!*"

De Republikeinsche ulevellen zijn paarsch, met dit devies:

„*Voulez vous sortir du mic-mac?*
„*Prenez Cavaignac!*"

Berigten nopens de aanstaande Verkiezingen.

Prof.-W. Vrolik, te Amsterdam, heeft in de Amst. Courant een stuk geplaatst, waarin hij, die lid en secretaris geworden is der kiezers-commissie aldaar, zegt, zich verpligt te achten, „aan zijne land- en vooral aan zijne stadgenooten de redenen bloot te leggen, welke hem noopten, eene betrekking te aanvaarden, die, voor hen, die den tegenwoordigen tijd nog niet ten volle begrijpen, en hierdoor nog geen helder begrip hebben van de te volgen gedragslijn, ligtelijk kan geacht worden in strijd te wezen met zijne vroegere rigting, voor zoo verre die opentlijk bekend is geworden."

Te Rotterdam schijnen de heeren de Monchy en Rijckevorsel de meeste kans te zullen hebben, om weder tot leden der Tweede Kamer te worden benoemd.

Te Leiden zijn den 18den, in eene bijeenkomst van 146 kiezers, kandidaten voor de Tweede Kamer aangewezen, de heeren Thorbecke met 89, Gevers van Endegeest met 31 en nog verscheidene andere met een veel geringer aantal stemmen.

Te Bleiswijk (11de distr. Zuid-Holland) hebben 77 kiezers de heeren mr. K. A. Poortman en S. Rijnbende voor de Tweede, en den heer mr. P. Loopuyt en Prins Frederik voor de Eerste Kamer als kandidaten aangenomen.

In de gemeente Oud-Beijerland heeft de heer W. Wijnaendts 16 stemmen der kiezers ontvangen als kandidaat voor de Tweede Kamer.

Te Brielle waren den 18den 98 kiezers vergaderd. Als kandidaten voor de Tweede Kamer werden benoemd de heeren mr. S. H. Anemaet met 78 en mr. D. Metman met 33 stemmen.

Tot kandidaten voor de Eerste Kamer zijn gekozen: Prins Frederik en de graaf van der Duijn van Maasdam.

In de bijeenkomst van kiezers, welke den 16den dezer te Dordrecht gehouden is, onder voorzitting van den heer Jan Schouten, hebben de heeren mr. J. S. Lotsy, prof. Thorbecke, mr. J. Crans, prof. Ackersdijk, jhr. mr. de Bosch Kemper en mr. P. Blussé van Oud-Alblas de meeste stemmen bekomen, als kandidaten voor de Tweede Kamer.

In eene andere vergadering van kiezers, welke den 17den ter zelfde stede gehouden is, zijn als kandidaten voor de Eerste Kamer aangewezen Z. K. H. Prins Frederik en de heer A. Vos; — voor de Tweede Kamer de hoogl. Thorbecke.

Den 14den dezer is door de kiesgeregtigden in het 2de hoofd-district van Utrecht eene vergadering gehouden, in welke de heer J. D. C. L. W. baron d'Ablaing van Giessenburg als kandidaat voor de Tweede Kamer, en de heeren jhr. J. C. Martens van Sevenhoven en J. H. van Nellesteijn van Broekhuizen als kandidaten voor de Eerste Kamer zijn voorgesteld.

De heeren van Doorn en Ackersdijk voor de Tweede, en de Heer van Lynden van Lunenburg voor de Eerste Kamer, hebben te Utrecht verzocht van de eer eener benoeming verschoond te blijven.

Te Nijmegen heeft den 16den dezer eene tweede vergadering van R.-C. kiesgeregtigden, ten getale van ongeveer 300 personen, als hare kandidaten aangenomen: voor de Tweede Kamer de heeren jhr. Dommer van Poldersveldt, jhr. van Nispen van Pannerden en baron van Voorst tot Voorst; en voor de Eerste Kamer de heeren B. T. baron van Verschuer, M. J. de Man, R. Scheers van Harencarspel, H. van Berkel en J. van der Wielen.

Te Elburg hebben in eene vergadering van kiezers de meeste stemmen op zich vereenigd de heeren Nedermeijer van Rosenthal, van Dam van Isselt, J. M. de Kempenaer en L. A. J. W. Sloet, voor de Tweede, en Nedermeijer van Rosenthal, Groen van Prinsterer, Bijland van Marienweerd, van Dam van Isselt en J. M. de Kempenaer voor de Eerste Kamer.

Te Eindhoven heeft zich de heer C. v. Vessem als kandidaat voor de Tweede Kamer voorgesteld; hij heeft tot dat einde eene vrijzinnige circulaire aan de kiesgeregtigden gerigt.

Te Avereest zijn als kandidaten voor de Eerste Kamer aangenomen de heeren A. J. Vos de Wael en J. A. van Roijen, en voor de Tweede Kamer Sloet tot Oldhuis.

Te Steenwijk heeft eene vergadering van kiezers uit de stad bijna eenparig besloten hare stemmen uit te brengen op den heer mr. A. J. Duymaer van Twist voor de Tweede, en op den heer mr. A. J. Vos de Wael voor de Eerste Kamer.

Te Deventer heeft het comité ter regeling van de verkiezingen bekend gemaakt, dat aanbevolen zijn tot kandidaten voor de Eerste Kamer de heeren Cost Jordens en Vos de Wael, en voor de Tweede Kamer de heeren Storm van 's Gravesande, Duymaer van Twist en prof. Beijerman, en dat de vier eerstgenoemde heeren bereids verklaard hebben die kandidatuur aan te nemen.

Te Goes hebben als kandidaten voor de Tweede Kamer de meeste stemmen op zich vereenigd de heeren: mr. J. J. van Deinse, Ph. J. Bachiene en dr. R. B. van den Bosch.

Te Vlissingen zijn den 15den November gestemd tot kandidaten voor de Tweede Kamer de heeren kapitein-luit. ter zee A. J. de Smit van den Broecke, mr. A. F. Sifflé, mr. Groen van Prinsterer en mr. G. A. Fokker.

Mr. graaf L. van Heiden Reinestein heeft zich per missive aan eene kiezersvergadering te Assen als kandidaat voor de 2de Kamer aanbevolen.

Jhr. mr. H. J. L. van der Wijck, te Assen had de meerderheid van stemmen zoo wel voor de Eerste als voor de Tweede Kamer; hij bedankte voor beide; wijl zijn gezondheidstoestand hem veel inspanning verbood, en hij zich verpligt zag de moeijelijke roeping van Volksvertegenwoordiger aan een krachtiger man over te laten.

Aan de Smilde zijn door eene Vereeniging voorloopig als kandidaten gekozen dr. H. J. Nassau en jhr. H. J. L. van der Wijck, vóór de Eerste, en voor de Tweede Kamer de heeren Grevelink en G. L. Kniphorst.

Allerlei uit het Buitenland.

Britsche Schaduwzijde.

Binnen vijfentwintig jaren, tot 1846, zijn in Groot-Brittanje 17,813 personen tot den dood veroordeeld, en van deze 886 gerigt. Bij de Marine alleen werd in de drie jaren, van 1844—1846, aan niet minder dan 3567 personen de geeselstraf voltrokken, en ontvingen deze in het geheel 113,229 geeselslagen.

Bedelarij in Engeland.

Een in Engeland bestaand genootschap tot onderdrukking van het bedelen heeft, volgens zijn berigt, gedurende het laatste jaar, tot bereiking van zijn doel, over de 5500 pond. st. besteed. Uit het berigt blijkt tevens, dat die menschenklasse, wier zeden het genootschap poogt te verbeteren, sijstematisch haar best gedaan heeft, om die inrigting in een ondersteuningsmiddel van het bedelen, hetwelk zij trachtte te onderdrukken, te veranderen. De innige verwantschap tusschen bedelen en liegen bleek maar ten duidelijkste. In den loop van het jaar heeft men in het geheel aan 29,363 gevallen opmerkzaamheid geschonken: 5877 gevallen van bedelbrieven waren onderzocht; arbeid had men aan 2944 verschaft, en 778 landloopers waren in de gevangenissen geleverd. In het bijzonder had het bedelen door zoogenoemde bedelbrievende overhand genomen.

Fransche Literatuur.

Een Parijzer boekverkooper heeft onder den titel: „Carrousel — Album van het poëtische Frankrijk," eene soort van een Muzen-almanak aangekondigd, en hij noodigt ter inteekening daarop uit. Ieder inteekenaar heeft tegelijk het regt, om een gedicht er in te plaatsen. Hieruit mag men besluiten, dat in Frankrijk de poëten op verre na nog niet zoo menigvuldig zijn als in Duitschland. Dáár toch zoude een uitgever niet gemakkelijk iets dergelijks wagen, dewijl hij zonder twijfel een legio van inteekenaren zoude vinden, waarvoor echter ook zoo vele manuscripten van poëten bekomen, dat de kosten van het werk hem stellig tot een armen man zouden maken.

Laatste berigten nopens de verbreiding der Cholera.

BUITENLAND.

In Frankrijk is door het bestuur een besluit genomen, waarbij bepaald is, „dat de schepen, komende uit landen waar de Cholera heerscht, desniettemin vrij zullen worden toegelaten. Alléén zullen die bodems, waarop zich Cholera-lijders bevinden, aan eene Quarantaine van drie, tot hoogstens vijf dagen, onderworpen blijven."

Te Hamburg zijn, sedert het ontstaan der Cholera aldaar, 3,362 personen aangetast; waarvan 1,671 zijn overleden.

In het stadje Gartz, district Stettin, hetwelk 700 inwoners telt, zijn 102 personen door die ziekte weggerukt.

Te Berlijn waren tot den 15den dezer in het geheel aangegeven 2,399 Cholera-lijders. Daarvan waren gestorven 1,560; genezen 729, en onder behandeling 110.

Te Londen zijn den 13den dezer aangegeven 18 nieuwe Cholera-zieken, 13 overleden, 4 hersteld. — In Schotland blijft de ziekte sterker heerschen, zijnde te Edimburg 39 nieuwe zieken aangemeld, 18 overleden, 15 hersteld; er zijn woningen, waar geheele gezinnen aan die ziekte sterven.

Den 14den zijn te Londen aangegeven 6 Cholera-lijders, waarvan 1 overleden; in Schotland 25 zieken, 6 overleden, 5 hersteld.

Parijs, 15 November Sedert eenige dagen loopen er geruchten van het tegenwoordig zijn der Cholera alhier. — Stellige berigten melden echter, dat deze tijding geheel valsch is.

Volgens een te 's Gravenhage ontvangen officiëel berigt uit Koppenhage, heeft het Stockholmsche commercie-collegie den 25sten October j.l., „uit hoofde van het uitbarsten der Cholera te Amsterdam, *die* haven voor besmet, en de *overige* Nederlandsche voor verdacht verklaard."

NEDERLAND.

Groningen, 20 November. Tot en met Donderdag, den 16den dezer, waren

als Choleralijders hier aangegeven:	Aangetast.	Hersteld.	Overleden.
	195	58	100
Vrijdag, 17 Nov.	5	4	2
Zaturdag, 18 Nov.	geene	2	2
Zondag, 19 Nov.	1	3	1
Maandag, 20 Nov.	4	2	1
Totaal tot heden	205	69	106

Dus zijn er nu nog in behandeling 30 personen.

[Uit de provincie zijn ook heden weder geene berigten ingekomen. — Wij weten evenwel, dat de ziekte er overal nog niet opgehouden heeft.]

Amsterdam, 18 November. *Opgaaf van de Choleralijders.* Van den 14den tot en met den 17den November zijn hier aangegeven 9, en overleden 6.

Waarvan in het Cholera-hospitaal zijn opgenomen 3, overleden 3, en uitgegaan 0. —

Zoodat van den 7den October tot en met den 17den Nov. zijn aangegeven 191, en overleden 108.

Waarvan in het Cholera-hospitaal zijn opgenomen 86; overleden 52, en uitgegaan 30.

Zoodat er 4 aldaar onder verpleging zijn gebleven.

Namens de Pl. Comm. van Gen. Toevoorzigt,
J. A. KOOL, *Secretaris.*

Rotterdam, 17 November. Bij de Sub-Commissie voor de Aziatische Cholera alhier zijn de volgende opgaven gedaan:

	Getal lijd.	Overl.	Herst.
Tot den 14den Nov..........	633	339	122
Bijgekomen op den 15den Nov.	24	18	18
„ „ „ 16den „	26	7	10
„ „ „ 17den „	22	14	15
Totaal	705	378	165

's Gravenhage, 17 November. Binnen deze stad hebben zich sedert eenige dagen enkele gevallen van Cholera voorgedaan, en moeten bereids twee lijders in het voor epidemische ziekten alhier bestaande gebouw (hetwelk thans door het stedelijk bestuur tot een Cholera-hospitaal is ingerigt) zijn opgenomen. — Ook te Scheveningen is voorloopig een lokaal tot verpleging van Cholera-lijders ingerigt.

Utrecht, 17 November. Er zijn hier gisteren aangegeven 3 Cholera-lijders; — in den morgen van heden is één geval voorgekomen.

— In het Cholera-hospitaal worden drie vrouwelijke lijderessen op de meest liefderijke wijze verpleegd door diakenessen, alsmede door soeurs-de-charité, daartoe uit Tilburg overgekomen.

Leiden, 16 November. Sedert onze laatste opgave zijn er 7 Cholera-lijders bijgekomen, waarvan 3 overleden. — Totaal: 42; overleden 20, hersteld 4, in behandeling 18.

Dordrecht, 17 November. Sedert Woensdag morgen tot heden morgen zijn in het Cholera-ziekenhuis opgenomen 4 personen.

Van den 23sten October tot en met den 15den November l.l. zijn er alhier in het geheel 131 personen aangetast, waarvan 60 overleden, 9 hersteld en alzoo nog 52 onder behandeling zijn gebleven.

De volgende berigten zijn ons wegens de kiesvereenigingen te Appingedam toegezonden:

Appingedam den 18 November.

Op den zestienden dezer heeft ook hier eene vergadering plaats gehad van *kiesgeregtigden, binnen deze gemeente woonachtig.* De heer mr. J. Potter van Loon had als kiesbevoegde eene uitnoodiging gedaan aan allen, die in hun kiezerschap voor de leden van de Staten-Generaal belang stelden. 48 kiesgeregtigden hadden die belangstelling door hunne tegenwoordigheid aldaar aan den dag gelegd. De heer van Loon heeft eene vrij uitvoerige mededeeling gedaan van hetgeen ZEd. wist, dat in de landelijke distrikten, betrekkelijk het verkiezingswerk, was voorgevallen en dat hoofdzakelijk bestond in het verhandelde te *Groningen*, in de bijeenkomst ten huize van van der Laan, op den avond van den 6den November, en het gevolg daarvan, waaronder de benoeming van een centraal bestuur, de uitnoodiging van kandidaten voor de Eerste en Tweede Kamer in de dagbladen, de ingekomen brieven, ten gevolge dezer uitnoodiging, als van den heer J. de Sitter, te *Groningen* als kandidaat voor de Eerste Kamer, en van de heeren mrs. W. J. Mees, te *Appingedam*, E. J. baron Lewe van Middelstum, te *Middelstum*, P. Brongers, te *Mensingeweer*, en Wijckerheld Bisdom te *Groningen*, als kandidaten voor de Tweede Kamer; al verder de bepaling, dat er was afgesproken eene algemeene bijeenkomst van kiesgeregtigden uit de onderscheidene gemeenten van dit hoofdkiesdistrikt te houden op Vrijdag, den 17den dezer, ten huize van de wedw. van der Boogh, te *Appingedam*.

De heer mr. W. J. Mees, hierbij tegenwoordig, gaf te kennen, af te zien van ZEds. vroeger aan den dag gelegd voornemen, om zich als kandidaat voor de Tweede Kamer disponibel te stellen, met verklaring, bereids geschreven te hebben aan het centraal bestuur, ten einde op het vroeger schrijven geen acht zou worden geslagen.

Na deze mededeeling is in omvraag gebragt en met eenparigheid van stemmen aangenomen, om de gedrukte handleiding tot uitoefening van het kiesregt ook hier als zoodanig aan te nemen; vervolgens is door mr. Potter van Loon voorgesteld, de benoeming van een' commissaris voor deze gemeente, voor welke betrekking hij verzocht zelf niet in aanmerking te komen, en waarvoor met meerderheid van stemmen is verkozen de heer mr. R. T. Mees, die daarin genoegen nam. Eindelijk, de benoeming van tien kiesgeregtigden, die deze gemeente in de algemeene bijeenkomst, op den 17den dezer, te Appingedam, zouden vertegenwoordigen.

Bij stemming met geslotene briefjes zijn dan als zoodanig benoemd: de heeren mr. S. Reijnders, J. Q. Cleveringa, mr. L. J. Vos, mr. J. Veldman, dr. P. A. van der Loeff, A. R. van der Zwaag, V. E. Haver, D. Bonthuis Tigchelaar, mr. A. Muntinghe Cleveringa en B. Knijpinga, door meerderheid van jaren tegen jonkh. S. Lewe van Aduard, welk tiental, met en benevens de heeren mr. R. T. Mees en mr. J. Potter van Loon, beiden leden van het centraal commité, *Appingedam* zouden vertegenwoordigen in de vergadering van Vrijdag, den 17den dezer, behoudens, zoo als van zelfs sprak, de vrijheid van iederen kiesgeregtigde, om zoodanig van zijn kiesregt gebruik te maken, als hij zelf mogt goedvinden.

Dit een en ander afgeloopen zijnde, werd de vereeniging, onder dankbetuiging voor de aan den dag gelegde belangstelling, gesloten.

Appingedam, 18 November.

Ingevolge hetgeen in de eerste vereeniging van 62 notabele ingezetenen uit onderscheidene oorden van dit gewest te *Groningen* op den 6 November was afgesproken, had gisteren, Vrijdag, alhier ten huize van de wedw. van der Boogh plaats de zamenkomst van kiesgeregtigden in het derde kiesdistrict dezer provincie, van welk district *Appingedam* de hoofdplaats is.

Ondanks het weêr hoogst onguntig was en de kleiwegen zoo goed als onbruikbaar, waren echter van alle kanten niet weinigen opgekomen, zoodat bij de opgave van de tegenwoordig zijnde kiesgeregtigden er niet minder dan 88 kiesbevoegden waren, en wel van *Appingedam, Delfzijl, Termunten, Nieuwolda, Noordbroek, Zuidbroek, Sappemeer, Slochteren, Loppersum, Stedum, Ten Boer, 't Zandt, Bierum, Uithuizermeeden* en *Uithuizen*.

De heer mr. R. T. Mees, als president van het centraal comité, opende de vergadering met eene korte aanspraak, en stelde vervolgens voor de benoeming van een' president en van een' secretaris, aangezien ZEd. van oordeel was, dat de vrije keuze daarvan aan deze vergadering zelve moest worden overgelaten.

Op voorstel van den heer H. H. de Haan te *Hellum* zou de vergadering mondeling den heer Mees verzoeken het presidium te blijven behouden, en het secretariaat op te dragen aan den heer mr. J. Potter van Loon, hetwelk met acclamatie wierd aangenomen, en beide welke heeren zich deze keuze lieten welgevallen.

Het groote doel dezer zamenkomst bestond daarin, dat zooveel mogelijk zekere eenheid in de keuze van kandidaten wierd tot stand gebragt, om welke, met eerbiediging van ieders vrijheid, door den president wierd voorgesteld en bij eenparigheid van stemmen wierd aangenomen, om eerst door ieder onderkiesdistrict eenige kandidaten voor de Eerste Kamer en voor de Tweede Kamer op te noemen, hetgeen dus onder-kiesdistrictswijze ook geschiedde.

Daarna is er eene herziening gehouden en heeft ieder onderkiesdistrict de vroeger genoemden beperkt tot hoogstens een drietal voor de Eerste en een drietal kandidaten voor de Tweede Kamer; — alsnu werden voor het onderkiesdistrict, dat te *Slochteren* gevestigd is, als kandidaten voor de Eerste Kamer genoemd de heeren Johan de Sitter en G. Reinders, en voor de Tweede Kamer de heeren mr. G. Diephuis, J. F. Zijlker en mr. B. Wichers; hebbende de heer H. H. de Haan bij deze gelegenheid verkaard, dat ZEd. én dáár, én bij andere kiesdistricten had verzocht, buiten aanmerking te blijven.

Voor het onder-kiesdistrict *Uithuizen*, Eerste Kamer: de heeren G. Reinders, mr. J. F. Fruitier en J. Q. Cleveringa; voor de Tweede Kamer: de heeren W. Waalkens, J. F. Zijlker en G. Reinders.

Voor het onder kiesdistrict *Loppersum*, Eerste Kamer: de heeren G. Reinders, jonkh. W. Alberda van Ekenstein J. Q. Cleveringa; voor de Tweede Kamer: de heeren G. Reinders en W. Waalkens.

Voor het onder-kiesdistrict *Zuidbroek*, Eerste Kamer: de heeren G. Reinders en J. de Sitter; voor de Tweede Kamer: de heer mr. B. Wichers.

Voor het onder-kiesdistrict *Nieuwolda*, Eerste Kamer: de heeren G. Reinders, J. de Sitter en J. P. Tichelaar; Tweede Kamer: de heeren J. F. Zijlker en W. Waalkens.

Voor het onder-kiesdistrict *Appingedam*, Eerste Kamer: de heeren J. Q. Cleveringa, mr. M. Sichterman van de Brake en J. de Sitter; Tweede Kamer: de heeren mr. A. Oudeman, G. Reinders en J. F. Zijlker.

Nadat de vergadering eenen korten tijd was opgeschort, ten einde ieder gelegenheid te geven zich nader te beraden, en wederom geopend was, is voorgesteld en aangenomen, om bij hoofdelijke stemming met briefjes alsnu eene eindkeuze te doen van kandidaten, zoodat niet de districten, maar ieder kiezer voor zich drie zoude benoemen voor de Eerste Kamer en drie voor de Tweede Kamer.

De uitslag van deze stemming was de volgende:

Voor de Eerste Kamer bekwam de heer G. Reinders 84, J. de Sitter 70 en J. Q. Cleveringa 49 stemmen; hebbende de heeren mr. J. F. Fruitier gehad 39, jonkh. mr. W. Alberda van Ekenstein 28 en mr. M. Sichterman van de Brake 15 stemmen.

Voor de Tweede Kamer vielen 84 stemmen op den heer mr. B. Wichers, 55 op den heer W. Waalkens en 48 op den heer G. Reinders.

(De heeren J. F. Zijlker had 44, mr. G. Diephuis 21 en mr. A. Oudeman 19 stemmen.)

Als kandidaten in het derde hoofd-kiesdistrict van deze provincie wierden alzoo bij monde van den president geproclameerd:

Voor de Eerste Kamer de heeren G. Reinders, J. de Sitter en J. Q. Cleveringa.

Voor de Tweede Kamer de heeren mr. B. Wichers, W. Waalkens en G Reinders.

Op eene gepaste wijze is de vergadering vervolgens gesloten, terwijl velen door de donkere maan genoodzaakt waren huiswaarts te keeren; een groot 80tal kiesbevoegden vereenigde zich echter nog na den afloop der werkzaamheden aan den welvoorzienen disch, alwaar even als in de vereeniging zelve alles in de beste orde is afgeloopen.

Schiedam, 17 November.

Naar wij vernemen, is bij de Hervormde gemeente te Delftshaven tot herder en leeraar beroepen de weleerw. zeer gel. heer Vinke, predikant te Noordeloos.

's Gravenhage, 16 November.

Uit het vroeger vermelde drietal is heden door den breeden kerkeraad der Nederduitsche Hervormde gemeente alhier beroepen: ds. C. E. van Koetsveld, predikant te Schoonhoven.

Te Groningen, bij C.M. van BOLHUIS HOITSEMA, Boekdrukker.